

IGRANJE Z MILIJARDAMI ZA ODPRAVO KRIZE

"STARI SISTEM" SE NE VRNE VEČ, JE UGOTOVIL ROOSEVELT

"Planirana ekonomija" v prid kapitalizma. — Dobrohotni nameni Rooseveltovih svetovalcev

KDOR misli, da se "stare razmere" še kdaj povrnejo, je v zmoti, je dejal predsednik Roosevelt dne 3. januarja v svojem govoru na otvoritveni seji kongresa. Na ruševinah, ki so jih pustili menjalci denarja in izkoriščevalci, je treba zgraditi "novo stanje razmer". Proti banditom v višinah in nižinah mora nastopiti zakon z vso strogostjo. Ljudstvo se mora zbuditi ter pomagati v tem gigantskem boju. Predsednik je brez ovinkov priznal, da je bilo ameriško ljudstvo ogoljufano, in da so še celo ubožnim ukradli prihranke! Šibal je krivice in zagotavljal, da se ne bodo nikdar več ponovile. Nato je razvil svoj načrt za najetje novih milijard posojil, s katerimi bo vlada odkupila krizo in pripomogla ljudstvu v novo prosperiteto.

Predsednik Roosevelt, njegovi svetovalci in člani kabineta priznavajo vedoma in nedvedoma, da je ameriški kapitalizem v razsulu. Precej jih je v njegovem krogu, ki predlagajo, da se "staremu sistemu razmer" populi zobe, da ne bi mogel nikdar več ogristi dežele. Predsednik Roosevelt soglašal s njimi in se je postavil na čelo gibanja, kateremu pravi "new deal".

Na kratko: predsednik Roosevelt priznava izkoriščevalna in druga brutalna svojstva kapitalizma, ki so upropastila "stari red". In on zdaj predlaga odpravo teh svojstev, da dobi ameriško ljudstvo "new deal", kar pomeni "poboljšani kapitalizem". V ta namen naj vlada potroši še nekaj milijard za javna dela, v podporo privatnim bankam, privatnim železnicam in v pomoč mnogim drugim privatnim podjetjem. In ko se z ljudskimi milijardami tej ogromni polomijadi spet pomaga na noge — nastane uresničeni "new deal", kar pomeni reformirani, oziroma poboljšani, "izpreobrnjeni" kapitalizem.

"Staro stanje razmer", kakor imenujejo v Rooseveltovem jeziku kapitalizem do njegovega vstopa na čelo vlade, je v razsulu. To je dejstvo, ki ga niti najgorečnejši pristaši "starih razmer" ne morejo zakriti.

Dokler so samo socialisti svarili, da bo sledil bakinalizam in špekulacijskim orgijam ogromen polom, je ameriško ljudstvo mižalo. Tudi Franklin D. Roosevelt je takrat molčal in bil je celo sam zapleten v špekulacijska podjetja.

Kdo se bi v tisti "prosperiteti" sploh brigal za svarila socialistov, ki so nič drugega ko "kronični kiharji"! Ko je zavalovela po deželi povodenj

krize, je bilo že prepozno, kajti vladajoči niso bili v ničemer pripravljeni na rešilne akcije. Ze ko je kriza šla v tretje leto, so jo šele priznali.

Zdaj se vlada žuri in obljubljuje potrošiti še mnogo milijard, da odpodi krizo. Prizadeva si, da reši bogastva posejudočim in da ob enem pomaga brezposelnim vsaj do tolikšne mere zasluzka, da bo za zaslonno preživljanje.

Roosevelt in njegovi svetovalci žele ustvariti razmere, v katerih ne bi bilo več ubožnosti in gladnih. Toda dokler niso njihovi "new deal" stremeli le po poboljšati kapitalizem ne pa ga odpraviti, ostanejo vsi vzroki, radi katerih nastajajo gospodarske krize in panike.

Marsikdo smatra, da glad Rooseveltov ekonomski program pot socializmu. Mnogi kritiki v kapitalističnih vrstah mu očitajo, da spreminja Zed države v novo "sovjetsko unijo". Dejstvo je, da nima tega namena. To, kar je podvezel dozdaj, nima namena strmo glavit, pač pa ozdraviti kapitalizem. In v tem je njegova temeljna zmeta. Kapitalizem je sistem profita in izkoriščanja zaradi profita. Reformirati tak ekonomski red je nemogoče. Roosevelt mu skuša zmanjšati profite — zato da bo ljudstvo deležno več dohodka, to se pravi, večjih dohodkov. Skuša pripraviti politične oblasti in sodišča, da bi strogo nastopala proti kršilcem postav ne samo v nižinah nego tudi med multimilijonarji. Svetovalci mu pomagajo v njegovi propagandi. Toda uspehi ne bodo ker je kapitalizem s svojimi sodišči in drugimi aparati nepoboljšljiv. Šele če se odločijo za reforme v smeri socializma, bi bil to res "new deal". Vse drugo je le krpanje izrabljene, preporele obleke.

ŽUPAN LAGUARDIA V SPORIH Z NEWYORŠKIMI DEMOKRATI

Novi newyorški župan Fiorello H. LaGuardia pravi, da je za ekonomijo in za ljudske koristi še velikoj bolj kakor demokrati. LaGuardia je bil v kongresu eden najzibornejših kritikov proti Wall Streetu in finančnim carjem. Zdaj bo z njimi prijaznejši, da mu ne odrečejo kreditov in s tem prisilijo občino na prostovoljni bankrot.

LaGuardia išče v svoji novi službi naklonjenosti bankirjev, ki lastujejo mesto, in v ta namen jim je obljubil uvesti draščno ekonomiziranje ter balanciranje proračuna. Proti demokratični mašini, ki je vla-

dala mesto leta in leta, pa je uvedel preiskavo, da jo še bolj diskreditira zaradi njene korupcije. Paul Blanshard, ki je bil do prošle jeseni član socialistične stranke, je pregledoval račune v administraciji novega župana. Ta služba mu omogoča raziskovati poslovanje tudi prejšnjih uradnikov.

Župan LaGuardia želi v svoji službi več moči. V ta namen se je obrnil na gubernerja Lehmana, ki je demokrat, za sodelovanje v urganju legislaturi, da naj sprejme zakon kateri bi dal županu mehanicirano absolutno moč uvesti ekonomijo v uradih in

Milijarde dolarjev novih dolgov za odganjanje krize

Dolg Zedinjenih držav je bil najvišji l. 1919, namreč \$26,596,701,648. Narasel je na to ogromno vsoto vsled vojne. Pred letom 1914 je znašal le par milijard. Do leta 1930 je bil znižan na \$16,185,309,831.

V tej krizi pa je dolg vlade spet silovito narasel in bo do junija t. l. znašal že blizu 30 milijard. Ker ima vlada v načrtu ogromna nova posojila za financiranje javnih del in v podporo privatnemu kapitalizmu, računajo, da bo njen dolg do junija 1935 narasel že na blizu 32 milijard dolarjev. To je ogromna vsota. Skušajte izračunati, koliko bo treba na leto samo za obresti.

Če se kljub temu financiraju "prosperiteta" ne vrne, bo sledila "nekontrolirana inflacija" in pa končni gospodarski polom, ki bo ob enem konec ameriškega kapitalizma ter "new deala".

Napete razmere v Rumuniji

Dne 29. dec. je mlad dijak, član fašistične Zelenice garde, zabil rumunskega premirja G. Duca, ravno ko se je Duca vračal z obiska pri kralju Karlu. Skozi novoletne

Umorjeni Ion G. Duca.

praznike je bil nad Rumunijo proglašen prekri sod.

Fašistična organizacija Zelena garda vodi v Rumuniji propagando proti židovstvu in demagogira z obljubami. Za vzgled si je vzela Hitlerjev fašizem. Vsled njenih terorističnih dejanj jo je vlada prepovedala in od tedaj deluje tajno. Premier Duca ni edini, ki ga je obsodila v smrt. Seznan, ki so ga odkrili, vključuje še celo vrsto drugih, ki so od tedaj zelo zastraženi.

Novi premier je George Tatarescu, ki je obljubil zatreti železno gardo s kakršnimi koli sredstvi. Več sto njenih članov je v ječi.

pomesti z vsemi, ki so pomagali v guljenju ljudstva. In ob enem tudi znižati plače. Gubernier je apel odklonil. Pravi, da bi župan s tako močjo bil diktator newyorškega mesta, s čemur kot demokrat nikakor ne soglašal. Zdaj se je med njima razvila živahna polemika, v kateri je LaGuardia dejal, da je bila demokratska Tammany Hall največja diktatura, kar jih je še bilo v zgodovini newyorškega mesta.

Prvi stan ameriškega poslanika v Moskvi

Ne daleč je hotel Intourist v Moskvi in spredaj ameriški poslanik Bullitt, ki stopa iz avta. Ta hotel je bil njegovo prvo bivališče v sovjetskem glavnem mestu. Poudarila ga je ameriška zastava — prva, ki je kdaj vohrala v sov. Rusiji. Zar so ameriški poročevalci zelo naglašali v svojih opisih: Ker ni bilo v vsi Moskvi nobene ameriške zastave, so jo morale v naglici sešiti skupaj življe iz potrebnih barvnih kosov blaga. Bullitt se je po nekaj dneh bivanja v Moskvi vrnil v Zed. državo, da uredi vse potrebno za svoj končni odhod.

NAČRTI ZA GOSPODARSKI PODVIG SOVJETSKE UNIJE

Nadaljevanje industrializiranja. — Vprašanje izboljšanja življenjskih razmer prebivalstva

Sovjetska Rusija ima v naratu zgraditi v prihodnjih petih letih 7,000 milj novih železnic, odpreti 178 novih prometovnikov, zgraditi enajst novih jekelnih, 18 predilnic, 15 bombaznih tovarov, 21 fabrik za izdelovanje obuv, 40 velikih klavnice, več kanalov itd. Dalekosežen je tudi njen načrt za izboljšanje agrikulturne. Vsa nova "petletka" je izdelana z vidika, da se Rusija ekonomsko osvobodi od odvisnosti produktov drugih dežel, in da se dvigne življenjski standard prebivalstva.

Ljudstvo v Rusiji ni še nikdar poznalo komforta in blagostanja. Bilo je obsojeno sužnjevanju carizmu in veleposestniški aristokraciji. Carizem se je vsled svoje strohnečnosti v svetovni vojni sesul, in temu je sledila civilna vojna v borbi za oblast, v katero so se umešale tudi zavezniške sile Z. ločitvijo Poljske in baltičskih dežel je izgubila Rusija svojo najboljšo industrijo. Po umirjenju notranjih razmer je začela sov. vlada izvajati svoj prvi gigantski načrt za industrializacijo, v katerem je zadržljivo uspešna, dasi ne v toliko, kakor je predvidevala in pričakovala. To je razumljivo, kajti nemogoče je spremeniti skoro popolnoma agrikulturno deželo v petih letih v moderno industrijsko državo. Toda Rusija si je v prvi petletki zgradila ogromne tovarne, zdaj pa jih izpopolnjuje. Novi načrti določujejo zgraditev mnogih manjših tovarov, stanovanj za delavce, večjo produkcijo mesnin in drugih živil, da se izboljšajo življenjske

razmere delavstva, ki dozdaj niso bile ugodne, in pa da se sovjetsko Rusijo spremeni v velesilo tudi v industrialnem ozirju.

Zvišala bo delavcem plačo, da si bodo lahko kupili več živil in si privoščili boljši komfort, modernizirala bo poljedelstvo v popolnoma kolektivnem smislu in se skušala dvigniti na stopnjo, kakršne ni dosegla še nobena dežela.

Ne sicer samo v industrialnem ozirju, nego v socialno-ekonomskem. Kajti kar se tiče industrije, modernega poljedelstva in transporta, bo vzelo še mnogo let, predno bo Rusija dosegla Zed. državo, kjer je železnice, tovarni in produktov preveč tudi če bi ta dežela imela že socializem. Ameriška vlada zdaj zabranjuje gradnjo novih tovarov, ker jih je že zdaj toliko, da bi lahko izdelovale potrebščine ne samo za to deželo, nego skoro za ves svet.

Tudi Nemčija in Anglija sta visoko razviti industrialni deželi. Sovjetska Unija si pomaga z vsemi tremi, iz katerih je dobila inženirje ter si naročila stroje.

Razlika pa je vendar ogromna, kajti sovjetska Unija gradi vse s stališča ljudskega blagostanja, druge dežele pa o bile industrializirane v interesu profita.

Ako se sovjetski Rusiji posreči dvigniti življenjski standard svojem delavstvu in ustvariti udobnosti tudi kmetškemu ljudstvu, bo izvršila temeljni namen svoje revolucije. Njen uspeh bo imel pravi, da se izboljšajo življenjske

100,000 POLITIČNIH JETNIKOV V NEMČIJI

NEMČIJA je danes največja jetnišnica na svetu. Teror v njej še nič ne ponehava, pač pa ga vlada spretno zakriva kakor prve tedne fašistične "revolucije". V koncentracijskih taborih je po ugotovitvah nepristranskih opazovalcev nad 100,000 jetnikov. Vsak dan jih nekaj ubijejo. Eorodnikom ubitega pošljejo truplo z označbo, "ustreljen, ko je skušal pobegniti".

Sadistični pazniki v koncentracijskih taborih so iznašli vsakovrsne načine za mučenje jetnikov. Ako je toplo, morajo tekati po ostrem kamenju in za njimi rabelji, ki jih opleta z bičem. Pozimi jih mečejo v mrzlo vodo. Ko se prestrašeni in prestrašeni jetnik z muko pomaga do kamenitega brega in se ga oprime, da bi splezal ven, ga točejo s šibami po rokah, da mora odnehati in pasti nazaj v vodo.

Mnogim jetnikom, ki niso nikdar v življenju izvršili najmanjšega zločinskega dejanja, uklenejo noge in roke, k nogam jim pritrjuje uteže, ki jih morajo vlačiti za seboj, obrijejo jim lase na eni polovici glave, in natikajo jim na hrbe ali spredaj napise, kot, "jaz sem marksist, izdajalec domovine in povzročitelj gorja, v katerem je bila Nemčija. Prosim, zanjčujte me!"

Zdaj jetnike mučijo še s posebnim sodiščem, ki ima nalogo ugotoviti, ali je prizadeti še vreden, da se mu pusti moč plodovitosti, in če sodišče s svojimi rabeljskimi zdravniki ugotovi nasprotno, ga skopčijo, zato da bodo z izločevanjem šibkih, bolehnih in slaboumih izboljšali nemško "nordijsko raso". Socialiste označujejo v jetniških taborih za zločince. Ako je tak zločinec "deden" in "nepoboljšljiv", ga je treba sterilizirati, da ne bo mogel ploditi otrok, ki bi prinesli na svet podedovano svojstvo za nova "zločinstva". Okrog 400,000 oseb imajo zaznamovanih za sterilizacijo. Marsikak socialist bo postal žrtev tega "čiščenja rase".

Drugo mučenje je izpreobračanje jetnikov. V času zadnjih državnozbornih volitev so skoro vsi jetniki v koncentracijskih taborih glasovali za Hitlerjeve kandidate in s tem za zaupnico Hitlerju. Tako je poročala fašistična oblast, in le ona je štel glasove. Ako so takrat jetniki res tako glasovali, kakor trdi oblast, so to storili prisilno.

Dne 28. in 29. decembra je fašistični tisk v Nemčiji vrvel v svet kričečo senzacionalno vest, da je Ernst Torgler, do fašistične revolucije voditelj kluba komunističnih poslancev v državnem zboru, postal navdušen pristaš Hitlerja in odobrill njegovo politiko. Torgler je bil obtožen krivde požiga državnozbornice palače. Bil je pred sodiščem več mesecev. Prosekutor je zahteval zanj do zadnjega dne obravnavne smrtne kazni. Sodišče ga je oprostilo, ker je bilo jasno dokazano, da pri zažigu ni v ničemer sodeloval. Pet mesecev so imeli Torglerja uklenjenega na nogah in rokah. V ječi so ga mučili. In ako je zdaj res postal fašist in hvali Hitlerja, je to storil v okolščinah, v kakršnih je človeku zblaznieti, da ne more več zdravo presojati in ne razumevati.

Dne 12. novembra so Hitlerjevi četniki pognali na volišče okrog 45,000,000 ljudi. Hoteli so, da Hitler "zmaga" tako triumfalno, kot pri volitvah se nihče pred njim. In res, skoro vsi glasovi so bili oddani za njegove kandidate. Le majhen odstotek jih je glasovalo proti. Zmaga je bila "velikanska"! Nemško ljudstvo je odobrilo Hitlerjevo zunanjo in notranjo politiko takorekoč stodoletno", je vpil nazijski tisk.

Resnica je, da je dobil Hitler vse te glasove zato, ker mora jetnik v ječi delati in početi samo to, kar mu je ukazano!

Marca 1933, torej v času, ko je Hitler že bil na vladi, dasi je takrat še dovolil drugim strankam nominirati kandidate, so dobili socialisti vzlic šikanam, ki so jih uganjali fašisti nad opozicionalnimi volilci, sedem milijonov glasov, komunisti pet milijonov, fašisti 17 milijonov, ostale glasove pa razne buržoazne stranke. Skupno je bilo torej oddanih 40,000,000 glasov.

Ali si more kdo predstavljati, da bi že sedem mesecev pozneje vsi ti milijoni socialistov in komunistov pljunili na svoje prepričanje in drli na volišče za Hitlerja? Tudi Hitler ne verjame tega, zato pa je nad "osvobojeno" Nemčijo uvedel vladno brutalne sile ter duševnega in fizičnega mučenja na 1 onimi, ki so mu nevarni.

Se vsak režim, ki je gradil svojo moč na temelju terorja in krvoločnega zatiranja, je bil zrušen in v mnogih slučajih pokončan v lastni krvi. Barbare na vladi Nemčije doleti enaka usoda.

IZBOREN "MIREN" NAČIN ZA "DISTRIBUCIJO BOGASTEV"

Davek na dedščine in preise velikih premoženj je eden najboljših načinov za "redistribucijo" nezasluzenih bogastev.

Anglija na pr. je dobila v prošlem letu okrog \$350,000,000 davka na dedščine in to je v sedanji uredbi edini način, ki vrnejo dediči finančnih knezov ljudstvu vsaj nekaj od svojih neprisluzenih bogastev.

Če bi demokratska stranka, ki ima zdaj v tej deželi absolutno moč, v resnici hotela znižati splošne davke, bi povečala davek na dedščine in preise premoženj.

Sin ali hči, ki nista še nikdar delala za preživljanje, podedujeta milijone, v nemalo slučajih stotine milijonov dolarjev. Čemu jima je treba takega bogastva? Zakaj naj podeduje fant ali dekle vsaki 40 milijonov, ki so bili nagromadeni z delom revnih delavcev in delavk? Vsakemu par stotisočakov bi zadostovalo, drugo naj dobi država. To se seveda lahko zapíše — v delavskem listu. Časopisje v posesti bogatašev pa je proti "zaplenjanju" privatne imovine v kakršnikoli obliki.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
men's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Naše naloge v letu 1934

V Zedinjenih državah se skoro neopaže-
no vrši ogromna "revolucija" za — poboljša-
nje kapitalizma. Nji na čelu je predsednik
Roosevelt. On in njegovi svetovalci ima-
jo najboljšo nameno. Toda njihov program
je zelo slaba garancija za končni uspeh.
Profiti in ljudsko blagostanje — to dvoje
ne gre skupaj. Uradni Washington se nađe-
ja, da ju bo sharmoniziral. In ako ne, je po-
lom, ki bo večji od sedanjega, neizogiben.
Mnogi reakcionarni nasprotniki Roosevelt-
ta pravijo, da on uvaja socializem pri zad-
njih vratih, ker si ga sprédaj ne upa. To
moti stotisoče delavcev in farmerjev, ki se
res nadejajo, da je Roosevelt tisti, ki je pre-
vzel vse "kar je dobrega in praktičnega" v
socialističnem programu. Tako psihologijo
pa negujejo propagandisti kapitalizma za-
to, da bi zasenčili socialistično gibanje in da
onemogočijo rast socialistične stranke.

Namen se jim je prilično posrečil. Ljud-
stvo kipi navdušenja za "new deal", daš ni
storil zanj še prav nič izdatnega, ampak vse
le z vidika, da reši — posedujoče sloje in ti-
ste, ki imajo bogastva na papirju, dolga pa
še veliko več.

Naloga socialistov je, da se o razmerah
pravilno pouče in jih tolmачijo v luči res-
ničnega razvoja. To je potrebno zato, ker če
Rooseveltu izpodleti in se ameriško gospo-
darstvo še bolj sesuje, bo kapitalistična propa-
ganda dvignila krik proti — socializmu,
češ, Roosevelt ga je poskušal izvajati v pra-
ksi, in glejte, kaj se je zgodilo!

Predvsem je treba mislečim delavcem za-
popasti, da to, kar demokratska administra-
cija izvaja, je zdravljeno kapitalizma. So-
cializem je torej čisto nekaj drugega. Admi-
nistracija v Washingtonu skuša obvarovati
milijardne investicije bogatašem, zato jim
nakazuje posojila vseprek. Mnoga bodo iz-
gubljena. To pomeni, da jim bo darovala ve-
liko milijonov dolarjev na stroške vsega
ljudstva.

Z delavcem pa se ravna kakor je običaj
v uredbi, v kateri je profit največja svetost.
Ker se vlada zaveda, da milijoni brezposel-
nih ne bi hoteli prostovoljno umreti vsled
gladu, nego bi se uprli, je poskrbela za go-
tovo reforme, da se nevarnost upora pre-
preči. Mnogo jih je zaposlila. Plača je to-
likšna, da zadostuje za prehrano in nekaj
obleke. Drugim daje nekaj živil in kuriva,
da v potrepeljivosti prebijejo zimo in čakajo
— boljnih dni, ki jih vladajoči neprestano
obljubujejo.

Naloga socialista je da delavcem, ki ver-
jamejo v prazne obljube — in teh delavcev
je ogromna večina — pojasni, da dokler bo
do milijardna premoženja na eni strani, na
drugi pa ogromne množice neposedujočih,
bo kriza — večasi milejša, večasi pa se spre-
meni v katastrofo, kakor je sedanja.

Prosperitete pod kapitalizmom ne more
biti — razen začasne, ki pa ni nič drugega
kakor pijanost. In pijanosti sledi glavobol
— v tem slučaju izgube prihrankov, izguba
zasluzka, pomanjkanje in užibanje ne-
štehtih ljudi v proletarskih nižinah. Kapitali-
zem — pa če ga skušajo še tako poboljšati
— teh svojih hbi ne bo mogel odpraviti. So-
cialist ki je sposoben to resnično ljudem efek-
tivno predočiti je konstruktiven, ker pomaga
k dozorevanju mase za socializem.

Borza v propagandi

Newyorška borza se je zbala jeze množice
malih delničarjev med ljudstvom, ki so
izgubili večino vseh, in kongresne preiska-
ve, pa je sklenila podvzeti veliko "vzgojno"
kampanjo v časopisju s plačanimi oglasi in
neplačanimi članki, z govori po radiu in s
filmskimi slikami. Taka kampanja bo stala
milijone, ampak če se špekulantom, ki so
oropali ljudstvo, posreči, da ga premotijo
znova, se jim bo izplačala.

Morje naivnosti

Ljudska naivnost je ogromna. Pripravlje-
na je sprejeti za resnico vse, kar ji natvezijo
"veliki ljudje".

CISCENJE NESNAGE V MESTIH Z DELAVCI CWA

CWA je uposila na stroške zvezne vlade
tisoče delavcev pri tlakovanju cest in ulic,
čiščenju bregov ob rekah in jezerih, kanalov
itd. Administracija smatra, da je boljše, ako
delavci svojo brezposelnostno podporo za-
služijo, kot pa da je bi prejeli zastoj.
Na tej sliki so delavci CWA v Clevelandu
ob obrežju jezera.

LOUIS ADAMIČ NA OBISKIH MED AMERIŠKIMI JUGOSLOVANI

Ta mesec je pisatelj Louis
Adamič napravil nekaj obis-
kov k Jugoslovonom v Pitts-
burghu, Clevelandu in Chica-
go, v namenu, da jih zainteresira
za svojo knjigo "The Na-
tive's Return", ki izide v krat-
kem v založbi knjigarne Har-
pers v New Yorku. Poročajo,
da si je to knjigo izbral tudi
Book-of-the-Month Club za
razdelitev med svoje člane,
ki jih je po poročilu nad 50-
600.

To pomeni, da dobi knjiga
precejšnjo naklado. Adamič
želi, da bi bila čimvečja. Zato
se vodi zanj med Jugoslovani
kaj živahno oglašanje.

V nji opisuje Adamič svoje
vtise o Jugoslaviji, njenih kra-
jih in njenih ljudeh. Lani je
bil tam na daljšem obisku.

Tisti, ki so to delo že brali
v prvem odtisku, ga laskavo
opisujejo. Kako ga bo sprejela
splošna kritika, bo razvidno
potem, ko knjiga izide.

L. Adamič meni, da bi la-
hko naročile precej izvodov
jugoslovanske podpornе orga-
nizacije, večje po tisoč knjig
vsaka, manjše manj, toda no-
beno naročilo naj ne bo izpod
500 izvodov.

To je res način, ki ji bi pri-
pomogel do velike cirkulacije
med Jugoslovani. Trga za po-
samezno knjigo med njimi si-
cer ni toliko, kajti zelo redki
so med Jugoslovani v Ameri-
ki, ki so kupili prvi dve nje-
govji knjigi (Dinamit in Smeb
v džungli). Če pa bi podpore
organizacije knjigo razdale
zastonj, bi pri pod označbe
nagrada, bi prišlo v roke mno-
gim takim, ki je sploh ne bi
čitali.

V Clevelandu go Adamič
dne 30. dec. priredili druž-
ben sestanek, oziroma ban-
ket, na katerem je bilo precej
govorov in priporočanja, da
naj ljudje kupijo njegovo no-
vo knjigo. Pod vodstvom V.
Grilla je bilo aranžirano, da
jih naroče 500 in razprodajo
v naselbini.

Edini govornik, ki se ni o-
grevaj za naročanje in reklamo
v naprej, je bil dr. Kern. Dejal
je, da je treba prej vedeti,
kaj je v knjigi. Šele če
ugotove, da je priporočljiva,
naj se jo naroči in razpečava
med našo mladino in drugimi.

Ker je bila aranžma za ta dru-
žabni sestanek, ki se ga je u-
deležilo okrog 100 povabljen-
cev, pod vodstvom V. Grilla,
se je skupina, ki se zbira o-
krog L. Pirca in njegove Am.
Domovine, držala hladno in
rezervirano. Nasprotno pa je
bilo o Adamiču v Enakopravn-
osti cele kolone opisov.

Am. Domovina pravi, da je
bilo na banketu preveč reklame
za knjigo in meni, da je
Adamič dobil v Clevelandu
"slabe svetovalce". Po mne-
nju njenega "nepriistranskega
navzočnika" je bil Kernov go-

vor na banketu najboljši, ker
se ni pustil zavesti reklam,
medtem ko I. Jontez poroča v
Prosveti, da je bil Kern s svo-
jimi izvajanci in dvomom o
knjigi najslabši.

L. Adamič je o sebi poja-
snjeval, čemu ga dozdaj ni bilo
med Slovence. Rekel je tudi,
da je op "filozofičen, ne pa
aktiven radikalec".

V intervjuju, priobčen v
Enakopravnosti, je dejal, da
je vsled svojega obiska v sta-
ro domovino postal ponosen,
da je Slovenec in Jugoslovani.

V tolmačenju amerikaniz-
ma za naše ljudi je Adamič v
istem intervjuju dejal, da mo-
ramo biti "100-procentni A-
merikanci toda ne v sovinitič-
nem smislu, temveč v smislu
ljubezni do te dežele, ki mora
izhajati iz zavesti, koliko sme
prispevali k njenemu razvoju
in pa v smislu naših dolžnosti
napram nji."

I. Jontez piše v Prosveti z
dne 3. januarja med drugim:
"Adamič izjavlja, da je pre-
pričan, da bi knjiga (The Na-
tive's Return) vzbudila v na-
ših mladih tisto samozavest,
ki jim jo manjka, ker podza-
vedno mislijo, da so manjve-
rdni, ker so njihovi starši Ju-
goslovani, dalje, da bi vzbudi-
la v njih čut enakopravnosti,
ljubezen do svojega roda in
domovine njihovih staršev,
napravila iz njih boljše Ju-
goslovane, ki se ne bodo sramo-
vali svojega porenka, temveč
bodo ponosni nanj, in boljše
Američane."

Če je vse to res, potem ve-
jejo iz te knjige tako mogočni
vplivi, kakor se jih pripisuje
le malokateremu topisnemu
delu, če sploh kateremu. Te
trditve so prejkone veliko pre-
tirane, vendar pa bo prav ta-
ka reklama pripomogla do
večjih naročil. Kljub nji pa
bo knjiga dosegla le majhen
odstotek slovenske in druge v
Ameriki rojene in vzgojene
jugoslovanske mladine. Je pa
druga pot, ki daje priliko
predstaviti vsebino knjige vsi
jugoslovanski mladini, nam-
reč ako avtor in založnica do-
voluta, in če merodajni faktorji
to hočejo.

Glasila vseh večjih jugoslo-
vanskih podpornih jednot in
zvez se naj pogode za ponat-
is knjige proti primerni od-
škodnini avtorju in jo priob-
čajo serijalno v svojih angle-
ških delih. Edino na ta način
jo bo mladina — vsa tista
mladina, ki sploh ka čita v
naših listih, res brała. In ako
bo imela od tega vsaj malo
tistih koristi, ki jih navajajo
v oglašanju knjige, bo stvar
vredna vse odškodnine avtorju
in knjigarni.

Poleg tega bi bilo tako ob-
javljanje tudi dobro oglaš-
anje za knjigo.

Iz vsega, kar je Adamič na-
pisal doslej, mu je treba pri-
znati agilnost, dober slog in

vztrajnost. Je bister opazo-
valec in raziskovalec, kar mu
je pripomoglo, da je prodril
zid nepriznanja s svojo knji-
go "Dinamit". Od tedaj so
mu vrata precej na široko od-
prta. Če bi šel Adamič po pri-
hodu v Ameriko med Sloven-
ce, se trudil in delal v njho-
vih društvih, pomagal v slo-
venskih kulturnih društvih in
pisal v slovenske liste, ali po-
stal celo slovenski pisatelj, bi
vršil zelo potrebno delo, toda
ne bi bil toliko vpoštevan, ne
bi žel priznanja, ne bi ga sla-
vili in v starem kraju bi ga ne
sprejeli s častmi kakor so ga.
On je edini ameriški Jugoslo-
van, ki si je priboril mesto v
ameriškem literarnem svetu
kot pisatelj, in edini, ki si je
to resno in vztrajno prizade-
val. Uspel je in postal ugled-
en tudi med narodom, iz ka-
terelega izhaja, da si v njemu
doslej ni gibal. — F. Z.

Seje, prireditve, boj za unijo itd.

Parkhill, Pa. — Letna seja
kluba št. 5 ni bila zadostno
obiskana. Izgleda, da je za-
nimanje za klubove seje po-
slednje mesece nekako poje-
njalo. Kaj je vzrok? Izgovori
so različni, ki pa ne držijo. Dol-
žnost vsakega člana je, prihajati
na seje, ne da bi se ga v
to opominjalo.

Večkrat smo že razpravlja-
li, kako preurediti seje, da bi
bilo več zanimanja zanje, to-
la še nismo uspeli. Če pa bi
prišli vsi in sodelovali v raz-
pravah in sklepanju, bi namen
že dosegli.

Prihodnja klubova seja bo
v nedeljo 21. januarja ob 7.
zvečer v Delavskem domu na
Franklinu.

Zadnja klubova prireditve
je prilično dobro uspela v zve-
zopoljni udeležbi. Igra "Zer-
nitev" je bila vseskozi dobro
predvajana in navzoči so bili
s predstavo prav zadovoljni.
Vse priznanje igralcem iz
Moxhama, ki so nam igro vpriz-
orili brez odškodnine in s tem
pripomogli klubu do boljšega
uspeha.

Vzrok nepovoljni udeležbi
je pripisati dejstvu, da je bila
ta igra vprizorjena nedavno
za društvo Naša Sloga SNPJ
kjer jo je videla večina tukaj-
šnjih Slovencev. Drugi vzrok
je bila veselica ravno isti dan
v sosednem Bon Airu. Pripo-
ročljivo bi bilo, da bi podpor-
ne in druge organizacije z o-
zirom na prireditve boljše ko-
operirale med seboj.

Svoječasno smo imeli zve-
zo kulturnih in podpornih dru-
štev, ki je skrbelo za pravil-
no razporeditev datumov pr-
redb. Bila je razpuščena za
radi nezadostnega zanimanja

Dne 1. januarja so zastav
kali tukajšnji rudarji Bethle-
hem Steel Co. pod vodstvom
UMW. Zahtevajo priznanje
te unije, medtem ko jim kom-
panija hoče na vsak način ur-
niti svojo unijo. Zadeva je pri-
šla v roke National Labor
Boardu. Upamo, da jo reši
pošteno. — Mary Zabric.

Priznanje Ameriš. druž. koledarju

Leahy, Wash. — Iz te drža-
ve na daljnem zapadu so gla-
sovi v Proletarcu zelo redki.
Tu v okrožju 11 milj sva samo
dva Slovence. Jaz sem tu —
v bližini Grand Coulee — že
23 let.

Pri Grand Coulee grade ve-
likanske nasipe in vodne na-
prave za proizvajanje elektri-
čne sile, namakanja, proti po-
vodnjim in za splošno regula-
cijo rek.

Pišem te vrstice največ za-
radi Ameriškega družinskega
koledarja. To je res vsega pri-
znanja vredna knjiga. Vsa
vsebina je prvovrstna. Letni-
ke imam shranjene in z ome-
njenim rojakom, ki se piše
Valentin Kovačič, jih po par
letih rada iznova prečitava.

John Kajic.

Socialistična preda- vanja

Chicago, Ill. — V gornji
dvorani Sokol Havliček, 2619
S. Lawndale Ave., bo dne 21.
januarja ob 2. pop. predaval
Meyer Halushka. Predmet:
"New Schools for a New Day".

Poleg tega se bo vrnila se-
rija predavanj februarja in
marca v isti dvorani. Sponso-
rirajo jih mladinski odseki
kluba št. 1 in čeških klubov
pod aranžmjo soč. stranke čič-
kaškega okraja. — P. O.

Književni vestnik

Med štirimi knjigami, ki jih izda
Cankarjeva družba v Ljubljani in
katerih eno smo si ogledali zadnjič,
je Koledar za l. 1934. Koledar je
mehko vezan in ima sledečo vsebino:
"Molitev ruderške žene," pesem;
"Francoska velika revolucija," zgo-
dovinski opis s slikami; "Zakaj je
pojem "Pravična meza" nezmišl",
razprava; "Imperializem," anal. pre-
gled; "Otrok," pesem; "Iz zgodovi-
ne delavske pesmi," razvojni pre-
gled; "Bežni vtisi iz steklarne,"
povest; "Dednost v naravi," priro-
doslovna razprava s slikami.
Po vsebini so zastopani Ina Sto-
klova, Talpa, Ivan Klicar, Oskar
Drenik, Tone Maček, Ivan Vuk, Jo-
že Pahor, Joe Hill in Leon Detela.
Koledar ima 41 slik in rebz.

Naslovi vsebine nam še razode-
nejo, da je spisan za delavce. Zani-
mivo so zlasti članki: "Iz velike
francoske revolucije," "Iz zgodovine
delavske pesmi," "Imperializem" in
"Zakaj je pojem "Pravična meza"
nezmišl".

Opis iz francoske revolucije nam
razodeva vzroke, začetek in potek
revolucije ter njenih vplivov na go-
sposkarsko-politični razvoj v Evropi,
ko je padel fevdalni sistem in se po-
rodil kapitalizem.

Članek iz zgodovine delavske
pesni podaja vire in oblike, v katerih
se je začel odražati duh odpora v
masah, bodisi v prosti ali vezani be-
sedni, kakor so našle razmere.

Po teh virih je nastala pesem
Marseljeza, prvič leta 1792. Dasi
namenjena duševnemu izrazu fran-
coske revolucije, vije je osvojil ves
evropski proletarijat in obdržal do
svetovne vojne. Po vojni so si razno-
narodnostne delavske skupine oskr-
bele svoj tekst. Tudi slovenski de-
lavci so si dobili nekaj novega, toda
avtorju se zdi vse to kar imajo, ubo-
žno; zlasti so slovenske muzikalne
skladbe za koncerte in simfončno
godbo pomanjkljive. Avtor pa upa,
da pridejo spremembe.

Zanimiva je razprava o dednosti
narave. Podaja nam vpogled v
dejavno prirodo, zlasti v tiste njene
ele, ki omogočajo funkcije za ded-
nost. L. j. lastnosti in njih nasled-
stev. Brez poznanja teh funkcij nam
ostaja vsako razumevanje o vzro-
kih lastnosti te ali one rastline ali
živalca nezmoženo.

Tudi članek o deželi, kjer ni
marksizma, mora najti zanimanje
za nas, saj opisuje vzroke in posled-
dice ameriške krize, v kateri živi-
mo, pa ne bo škodilo, da si jih ogleda-
mo skozi prevod, ki ga je oskrbe-
la Cankarjeva družba.

Drakar.

Deficit pošte

Ameriška pošta je imela
lani \$50,683,605 čistega defici-
cita.

Velike subvencije

V prošlem letu je izdala
ameriška pošta v obliki sub-
vencij ameriškim parobrod-
nicam ter zrakoplovnim dru-
žbam \$45,264,945.

DVAJSET LET AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Takoj, ko sem prevzel upravnštvo, sem
obiskal sotrudnike koledarja v Chicagu, ki
so obljubili pomagati kolikor mogoče, in
nato sem vsa to in svojo pomoč zagotovil
uredniku. S skupnim žurjenjem smo do-
segli, da smo pripravili gradivo za koledar in
v teku dobrega poldruga meseca je bil do-
končan. Razposlali smo ga koncem marca.
Veliko čitateljev in naročnikov ni hotelo
upoštevati težkoč, ki so nastale v uradu,
zato tega letnika niso marali in niso hoteli
pomagati pri razpečavanju.

Ostalo ga je izredno veliko izvodov. Na-
mesto prebitka je prinesel izgubo in Prole-
tarec je imel očetno škodo gmotno in na
ugledu.

Skušali smo ljudem pojasniti težkoče, to-
da v trgovskih ednosajih jih ne upoštevajo,
pač pa zahtevajo svoje ob času in redno po-
slovanje. Tega je nekaj mesecev zelo manj-
kalo. Vodstva ni bilo pravega in delo se je
kupičilo.

V jeseni 1918 je upravniku Proletarca in
Koledarja v avtni nezgodi zelo poškodovalo
hčerko-edinko, ki je bila potem več dni v
bolnišnici med življenjem in smrtjo. Zdrav-
niki so jo končno rešili, toda bila je ob roko.
Šavska je to zelo potrla in izgubil je prejšnje
zanimanje za svoje delo. Na seji upravnega
odбора 29. nov. 1918 je dejal, da rad prizna,
da poslednje tedne ni vršil svoje službe ka-
kor prej, kar obžaluje, toda pomagati ne
more. Bo pa se v delo poglabil čimprej.
Dejal je, da ne bo prav nič užaljen, če si
upravni odbor poišče drugega upravnika.

Na drugi strani je imel težkoč urednik
Kristan, kajti bil je zaposlen ne samo z ure-
jevanjem Proletarca, temveč še veliko bolj
z zadevami in delom, ki ga je vršilo pod nje-
govim vodstvom JRZ.

Filip Godina, član uprave, je na seji dne
8. nov. 1918 E. Kristana vprašal, kako daleč
je že z delom pri koledarju in kdaj bo tiskan
ter poslan v knjigovoznico. Kristan mu je
pojasnil, da koledar še ni urejen, da pa on
napravi kar mu je v danih razmerah mo-
goče. Godina je nato apeliral nanj, da naj
raje pusti ali odloži kakor drugo delo, da
pride koledar čimprej iz tiskarne. Zakasni-
tev nam bo škodovala, je posvaril.

Kristanu to urganje ni bilo ljubo. Doma
je imel kupe raznega dela in tudi koledar bi
bil rad pravočasno dovršil, ali radi drugih
njunih poslov je s koledarjem odlagal, niko-
gar pa ni bilo, ki bi pristopil in dal nekaj
tednov časa ter mu pomagal iz zagate. "Ni
samo od mene odvisno," je rekel Kristan
Godini, "če koledar pravočasno izide ali ne."
To je bil nekaj očitek drugim, o katerih je
bržkonč domneval, da bi lahko več poma-
gali. "Imam samo dve roki in s tema nare-
dim kolikor morem," je dostavil.

Na urednika so apelirali tudi na nasled-
njih sejah, da naj se žuri. Januarja je bil
uprniški arhiv preseljen iz stanovanja
prejšnjega upravnika Šavska na naslov, kjer
je še zdaj upravnštvo in uredništvo, uprav-
niške poste pa je začasno prevzel Frank Pe-
trič. Pri selitvi so se mnogi rekordi zamešali
in tako se je nakupila ena neprilika vrh
druge v času, ko je v Proletarčevem uradu
običajno največ nujnega in izrednega posla.

Ko sem prevzel 2. februarja 1919 upravn-
ništvo, nisem vedel, česa bi se lotil, toliko
je bilo dela. Poleg upravnštva lista in kole-
darja sem prevzel tudi del uredniškega dela
in vlaganje gradiva v forme v tiskarno.

Koledar letnik 1919 je imel dokaj pestro
vsebino, toda zakasnitev so naročniki zame-
rili in se jezili: tako je zanje v tem letniku
tudi vsebina izgubila vrednost.

Komaj je bil ta letnik razposlan, že je
bilo treba hiteti z drugim, ako smo se hoteli
ogniti novi zamudi. Izšel je za naslednje leto
prve dneve decembra 1919, torej dovolj zgo-
daj. Izvirnega gradiva v letniku 1920 ni bilo
dosti, ker je manjkalo sotrudnikov in časa.
Ampak dosegli smo, da je kljub vsemu izšel
ob času, kar me je posebno vzradostilo. Ve-
del sem namreč, da bo v zelo par let, predno
bomo v poslovanju zopet dobili izgubljeni
ugled, in še to je polagoma.

Za letnik 1921 je bil za urednika koledar-
ja spet imenovan Etbin Kristan, toda v po-
letju 1920 je odšel v stari kraj. Gradivo za
koledar je bilo treba šele pripraviti. Ivan
Molek je izročil za koledar Kristanu daljšo
povest toda Kristan jo je vzel pomotoma s
seboj v stari kraj in izgubil.

Pred svojim odhodom je poslal tiskarni
za objavo v koledarju dramo "Na dnu" v
štirih dejanjih (spisal Maksim Gorki) v slo-
venskem prevodu Pavla Golje. To je bilo
vse. Molek je napisal novo povest, par pe-
smi ter krajsih črtic, in Jože Zavertnik je
poslal daljši spis. Pri korekturah, prevaja-
njih in drugih delih s koledarjem pa sta mi
največ pomagala Albin H. Skubic in Fred
Zalaznik. Koledar je izšel že sredi novem-
bra 1920. Cena mu je bila 75c.

(Dalje prihodnjič.)

Kritična razglabljanja so potrebna. Delo,
ki daje podlago za snov za ocenjevalne raz-
prave, je še bolj potrebno.

P. ZOLA:
RIM
Poslovenil **ETBIN KRISTAN**
(Nadaljevanje)

Ali danes se je vprašal Pierre, ki je čutil podiranje tega poslopja, katero so mislili, da je zgrajeno na trdnih tleh za večnost, kaj naj bi zdaj se koristili ti delavci iz nekdanjih časov? Njihova policija in njihova sodišča so poginila od prokletstva, njih beseda se ne posluša, njih knjige se ne čitajo več, njih vloga učenjakov in civilizatorjev je doigrana vpržo sodobne znanosti, ki omejuje boljnoljubno dogmo s svojimi resnicami. Gotovo, še vedno imajo živ in vpliven red; ali kje je čas, ko je vladal njih general kot gospodar svete palače v Rimu ter imel po vsej Evropi samostane, šole, podanike! Od te neizmerno velike dedščine jim ni ostalo v rimski kuriji nič več kakor nekoliko pridobitvenih mest, med njimi služba tajnika pri kongregaciji indeksa, nekdanji privesek svetega oficija, kjer vladajo neomejeno.

Pierra so takoj pustili k patru Dangelisu. Dvorana je bila zelo velika, gola, bela in preplavljena s solnčno svetlobo. V njej ni bilo nič drugega, kakor miza in nekoliko stolov brez naslona; na steni je viselo veliko bakreno razpelo. Pri mizi je stal pater, zelo suh, s strogo, ohlapno, črno in belo redovniško haljo očet od približno petdesetih let. Sive oči v njegovem podolgastem asketskem obrazu z ozkimi usti, ozkim nosom, z ozko, trmasto brado, so imele neznošno srep izraz. Sicer se je vedel zelo odločno, zelo enostavno, in ledeno vljudno.

"Gospod abbe Fremont, pisatelj 'Novega Rima', kajne?"
Sedel je na stolček in povabil s kretnjo obiskovalca, naj ga posnema.
"Bodite tako prijazni, gospod abbe, pa mi blagovolite naznaniti namen svojega poseta!"

Pierre je moral zopet pričeti s svojimi pojasnili, s svojim zagovorom, in to mu je bilo tem mučnejše, ker je govoril sredi smrtne tišine, sredi smrtnega hlada. Pater se ni zganil; roke je imel sklenjene na kolenih, in ostre, prodirajoče oči je upiral v duhovnikove.

Končno, ko je ta obmolnil, je dejal brez najmanjše naglice:
"Gospod abbe, bilo mi je, kakor da Vam ne smem segati v besedo, ali vsega tega ne bi bil imel poslušati. Proces proti Vašemu delu je uveden in nobena sila na svetu ga ne bi mogla ustaviti. Zatorej ne razumem prav, kaj menda pričakujete od mene."

"Dobrote in pravičnosti pričakujem," je odgovoril Pierre in glas se mu je tresel.
Medel smehljaj, poln prevzetne ponižnosti se je prikazal na menihovih ustnih.

"Bodite brez strahu. Bog je bil še vedno tako milostiv, da me je razsvetljal v moji skromni službi. Sicer pa itak ni pravičnost moja stvar; enostaven urednik sem, ki ima procese urejevati in dokumentirati. Samo Njih eminence, člani kongregacije bodo imele izrekarati sodbo o Vaši knjigi. Gotovo bodo to storili s pomočjo svetega duha, in Vam ni treba tedaj nič drugega, kakor da se pokorite sodbi, kadar jo potrdi Njegova svetost."

Nakratko je obmolnil in se dvignil; s tem je prisilil tudi Pierra, da je vstal. Bile so torej skoraj iste besede kakor pri monsinjoru Fornaru, le da so bile tukaj izrečene z neko odločnostjo, z nekako mirno bravuro. Kamor se obrne, zadene ob isto silo brez imena, ob mogočen stroj, ki vse zdrobi, čigar kolesa se pa nočejo poznati med seboj. Nedvomno ga mislijo še dolgo voditi od enega do drugega, nikdar pa ne bo uzrl glave, nikdar spoznal sodeče in delujoče volje. Nič drugega mu ne ostane, kakor da se ukloni.

Vendar mu je prišlo pred oči, da se enkrat na misel, da izreče ime monsinjora Nanija, čigar moč je zdaj že bolj spoznaval.
"Prosim za odpustanje, da sem nadlegoval brez potrebe. Slušal sem le blagohotni svet monsinjora Nanija, ki se blagovoli zanimati zame."
Ali učinek je bil nepričakovan. Sui obraz patra Dangelisa je zopet obsijal smehljaj; na skremžonih ustnicah se je ostro izražalo skrajno ironično zaničevanje. Še bolj je poblebel in njegove oduševljene oči so plamtele.

"O, monsinjor Nani Vas pošilja!... Ej, če mislite, da potrebujete protekcijo, je nepotrebno, da se obračate do koga drugega. On je vsega mogoče. Obiščite ga, obiščite ga."

To je bila vsa tolažba, ki jo je Pierre vzel od tega obiska s seboj; dobil je svet, da naj se vrne k onemu, ki ga je poslal. Čutil je, da se mu umikajo tla pod nogami, pa je sklenil, da se vrne v palačo Bocanera premišljevat in spoznavat, preden stori kakšne daljnje korake. Takoj mu je prišlo na misel, da bi vprašal dona Vigilija, in slučaj je nanesel, da je še isti večer srečal tajnika po večerji na hodniku, ko se je s svečo v roki napravil spat.

"Toliko bi Vam imel povedati! Prosim, ljubi gospod abbe, vstopite za trenček k meni."

Abbe je napravil znamenje, da naj molči; potem je prav tiho dodal:
"Ali niste v prvem nadstropju opazili abbeja Paparellija? Stopal je za nama."

Pierre je v hiši pogostoma srečeval nosilca vlečke, čigar veli obraz in hučno vohajoče lice, ki ga je delalo podobnega stari devici v črni suknji, mu je bilo skrajno nevsučno. Ali vznemirjal se ni zaradi tega, in to vprašanje ga je zelo presenetilo. Sicer pa se je don Vigilo, ne da bi bil počakal na odgovor, vrnil na drugi kraj hodnika in dolgo poslušal. Potem se je vrnil tih kakor mačka, upihnil luč, ter je bil z enim skokom v sobi svojega soseda.

"Tako, tukaj sva," je zamrmral, ko je zaprl vrata za seboj. "Ali nikar ne ostani v tem salonu; pojdiva v spalnico, če Vam je prav. Dve steni sta bolj od ene."

Naposled, ko je bila svetilka na mizi in sta oba sedela v ozadiju te brezbarvne sobe, kateri je laneno siva tapeta, neenako pohištvo, goli pod in golo zidovje podajalo otožnost starinskih poblebelih predmetov, je Pierre opazil, da je tresla abbeja še hujša mrzlica kakor po navadi. Njegovo malo, suho telo je drgetalo od mraza, in žrjavica njegovih oči v ubogem rumenem, razjednem obrazu ni še nikdar tako temno gorela.
"Ali ste bolni? Nočem Vas utruditi."

"Bolni! Ej da, telo mi gori kakor ogenj. Toda govoriti hočem... Ne morem več, ne morem več! Prej ali slej si mora človek olajšati srce."

Je li se hotel odvrniti od svoje bolezni? Ali je hotel prekiniti dolgi molk, da se ne zaduši? ... Takoj si je dal pripovedovati, kakšne korake je Pierre storil zadnje dni, in zlasti se je razburil, ko je zvedel, kako so sprejeli obiskovalca kardinal Sarno, monsinjor Fornaro in pater Dangelis.

"Da, da! Ničemur se več ne čudim, a kljub temu me ogorčuje zaradi Vas. Da, nič me ne briga in bolnega me dela, ker mi obuja vso mojo lastno bedo!... Na kardinala Sarnota, ki živi ob strani, v daljavi, in ni nikdar nikomur pomagal, se ne sme računati. Ali ta Fornaro, ta Fornaro!"

"Zdel se mi je zelo ljubezniv, celo dohoten, pa mislim, da bo vsled najinega razgovora zelo ublažil svoje poročilo."

(Dalje prihodnjič.)

Socialist, ki je res socialist, mora imeti pričanje. Le kdor ga resnično ima, je sposoben ostati socialist tudi v preizkušnjah.

Nekaterim ljudem je gnjev, blatenje in sovraštvo zabava. V resnici je to nevarna bolezen, ki okužuje vsenaokrog.

PLINSKA CELICA ZA NA SMRT OBSOJENE

Država, Colorado bo v bodoče jemala svojim na smrt obsojenim jetnikom življenje s plinom. Na sliki na vrhu je nova plinska celica na dvorišču v državi kaznišnici v Canon Cityju. Spodaj na desni je stol, na katerega posade jetnika in pod stolom je posoda, iz katere izpuste plin. Celica ima okna, skozi katere se lahko opazuje jetnika pri umiranju.

Spodaj na desni je Walter Reppin, star 19 let, doma iz New Jersey, ki je bil prvi določen, da ga država umori s plinom. Umrtili bi ga že prošli teden, pa so zagovorniki izvojevali odločitev obsodbe v napredu, da ga ubranijo smrti kazni. Bil je obsojen radi roparskega umora, ki ga je izvršil v Colorado Springsu. Pozval je namreč voznika s taksijem, da bi ga odpeljal na izlet. Ko sta bila na samem, je Reppin voznika ubil in mu vzal avto. Njegova žrtev je bil mlad fant, ki je v času počitnic prosto poletje vozil turiste, da si prisluži za šolnino.

Iniciativni predlog kluba št. 14 JSZ za ustanovitev agitacijskega fonda

Klub št. 14 JSZ v Little Fallsu, New York, predlaga članstvu JSZ iniciativno za ustanovitev agitacijskega fonda, svrha katerega bi bila, da se omogoči uposlitev stalnega potovalnega organizatorja za JSZ, ki bi ob enem agitiral za Proletarca.

V smislu XII. člena pravil JSZ je treba vsak iniciativni predlog predložiti eksekutivi, kar je klub storil. Pravila dalje določajo, da če ga eksekutiva odobri, se ga takoj objavi za razpravo v klubih. Ta razprava traja 40 dni in za glasovanje določajo pravila 50 dni. Eksekutiva in na svoji seji 5. januarja sklenila to iniciativno objavit. Razprava o nji traja od dneva objave 10. januarja pa do 19. februarja, potem bo glasovanje.

Podpiranja niso potrebna, pač pa naj člani izrazijo svoja mnenja na sejah in v glasilu, in istotako naj objavijo svoje stališče z ozirom na ta predlog klubi.

Predlog in utemeljevanje predloga kluba št. 14 se glasi:

Klub št. 14 JSZ je na svoji redni seji dne 9. decembra 1933 sprejel naslednji iniciativni predlog v razpravo članstvu JSZ in končno v smislu pravil JSZ za splošno glasovanje:

Klub št. 14 JSZ, Little Falls, N. Y., predlaga k VIII. členu pravil JSZ, da se ustanovi poseben agitatoričen fond, v katerega naj vsak član JSZ prispeva 5c na mesec. Namen tega fonda je, da se zbere zadostno vso to in svrhu uposlitve stalnega potovalnega organizatorja za JSZ, ki bi ob enem agitiral za Proletarca.

Razlogi. Vsem sodrugom in sodružicam JSZ je znano, da se širi naše delavsko gibanje le s pomočjo smotrene agitacije med ljudstvom. V krajih, kjer je bila taka agitacija agilna že več let, je tudi rezultat dovoljen. V takih naselbinah spada razredno zavedno delavstvo v klube JSZ, čita in razširja naše glasilo Proletarca ter se udeležuje v političnem in kulturnem delovanju v smislu socialističnega programa. Vse to delo se vrši potom ustmene in tiskane besede. Ali vsa ta agitacija se po voljno vrši le v krajih kjer so naši ljudje več ali manj kompaktno naseljeni; v manjših krajih pa je naše agitacije vedno primanjkovalo, in v nekaterih jo sploh bilo ni.

Ne smemo prezreti, da je po širni Ameriki mnogo malih slovenskih naselbin, posebno tu na vzhodu jih je veliko, kjer je naše delavsko časopisje malo ali nič razširjeno, dasi je v njih veliko rojakov delavcev, ki so dostopni za naše gibanje, in je potrebno, da jih dobimo v naše vrste. Mednje je treba zanesti socialistični nauk. To pa se bo najlažje storilo, ako imamo stalnega potovalnega zastopnika za JSZ in Proletarca. Naloga takega organizatorja bi bila, da obišče vse te kraje, obdržava

še gibanje nima postojank in Proletarac naročnikov. Pogledamo samo v mesto New York, koliko naših ljudi živi tam. Isto velja za mnoge naselbine po zapadu. Polje je obširno. Čaka le pridnih rok, da ga začno obdelovati. Primimo torej za plug delavsko agitacije, da bo zarezal globoko in široko med naše delavstvo v vseh krajih širne Amerike.

Sodruzi in sodružice, čas je ugoden za pojačanje našega gibanja. Ne zamudimo te prilike! Zavedajmo se dejstva, da tega dela ne bo opravil nihče ako ga mi ne bomo. Kapitalizem je v smrtnih krčih. Če si opomore, bo to pomenilo nov napad in še večje izkoriščanje za delavstvo; odbili ga bomo le ako bomo čvrsto organizirani politično in strokovno. Poprimimo se dela dokler je še čas!

Z iskrenimi sodružnimi pozdravi, za klub št. 14 JSZ, Little Falls, N. Y.:
Elizabeth Penich, predsednica seje.
Frank Petava, tajnik.
(Pečat.)

Bodimo pozorni.—Znaten napredek kluba

Gowanda, N. Y. — Nedavno sem čital v dopisu iz Girarda o psihac, ki jih je lučal J. Lokar ml. proti socialistom v SNPJ in jim grozil s svojo bojevitostjo. Delavci, bodite oprezní pred temi politični, kajti njim je le, da sebe porinejo naprej, pa če treba plezati tudi po vaših hrbtih. Te vrste člani, ki se zdaj uveljavljajo v društvih, so iz šole republikanske in demokratske stranke, kjer velja pravilo, da vsakdo jemlje, če le ima priliko. Socialiste mrze in jih zaničujejo — ne zato ker so socialisti škodljivi, ampak ker so pošteni in pazijo na tiste, ki so jim osebne koristi vse. Lokar ml. bi storil veliko pametneje, če bi postal socialist, namesto da se druži s sovražniki delavcev.

Sodruza Zornika in druge člane JSZ bo gotovo zanimalo, kako se razvija naš novi klub. Ko je bil lanskega oktobra ustanovljen z Zornikovim sodelovanjem, je pristopilo pet članov. Potem smo jih novembra in decembra pridobili še devet, da jih je skupno 14. Imeli smo malo zabavo, ki je prinesla nekaj gotovine v blagajno, sedaj pa se pripravljamo na predstavo, ki jo bo klub imel meseca februarja.

Člani kluba so vabljeni, da se gotovo udeležijo prihodnje seje, ki se vrši pri podpisane dne 14. januarja ob 2. popoldne. — **John Matekovich**.

Lep nauk

Akron, O. — V soboto 30. dec. smo se udeležili veselice Kraškega kluba v Barber-tonu. Vršila se je v dvorani Domovina. Predsednik kluba je nam razložil namene svoje organizacije in čemu je bila ustanovljena. Ena njegovih nalog je, da goji bratstvo in prijateljstvo med rojaki. Vsekakor lepa naloga. Marsikdo je že skušal uveljaviti idejo bratstva in medsebojnega razumevanja, ali uspehi so majhni. V bibliji čitam, da je Krist že pred dva tisoč leti učil: "Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe"; "Kar sebi ne želiš, drugim ne stori." Lepa gesla, pa jih niti kristjani ne upoštevajo. Omenjenemu klubu v Barber-tonu želim pri negovanju bratske zastopnosti veliko uspeha.

Po predsednikovem govoru je zapel par pesmi v veliko zadovoljnost občinstva. Zbor Naš Dom iz Kenmore in nato je nastopil pevski zbor Javor iz Barbertona, ki ima dobre glasove, toda po številu pevcev bi bil ta zbor v tolikšni naselbini po mojem mnenju lahko večji. Udeležba je bila prilično dobra. — **Max Slanovec**.

Za stalnega organizatorja naše zveze

Canonsburg, Pa. — Na seji kluba št. 118 JSZ dne 23. decembra je bilo sklenjeno, da se priobči v Proletarcu naš sklep, tikajoč se stalnega organizatorja, o katerem je sprožil razpravo klub št. 37 v Milwaukeeju.

Naš klub soglašajo s sugestijo kluba št. 37, in sicer s točko prvo, ki se glasi: "Vsak član JSZ plačuje v posebni sklad za organizatorja 5c mesečno, in to toliko časa, da postanejo ti prispevki nepotrebni."

Kar se tiče ostalih priporočil kluba št. 37, je klub sklenil, da se naj rajše počaka toliko časa, da se vidi, če so izvedljiva, akoravno ne dvomi-mo, da so nasveti, ki jih ima milwaški klub v ostalih točkah, koristni.
Za klub št. 118 JSZ,
Frank Samsa.

Uspela veselica

Collinwood, O. — Veselica kluba št. 49 JSZ dne 24. dec. je dobro uspela. Priznanje gre članom kluba, ki so delali za uspeh prireditve, dalje udeležencem, med njimi našim fantom iz Girarda, društvoma Verovšek in Jadran, družini Slejko, ki je dobila "carpet sweeper" in ga darovala nazaj klubu, in neutrudljivemu I. Jon-tezu, ki je deloval z vsemi močmi za uspeh veselice. Hvala vsem tem in drugim, ki so na kakršnokoli način pomagali ali pa izkazali klubu svojo naklonjenost.
A. Skapin, tajnik.

Spet ena zavarovalnica v bankrotu

V konkurzu in likvidaciji je Continental Life Insurance Co. z glavnim uradom v St. Louisu. Ima okrog 48.000 članov. Državni zavarovalninski urad ji je dne 4. januarja prepovedal poslovanje, ker so računski pregledovalci ugotovili, da je brezupno nesolventna.

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Fristna in okasna domača jedila
Cene zmernc. Postrežba točna.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:00-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer - Call Austin 5700

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

ŠTIRI KNJIGE ZA \$1.12 PO POSTI;
\$1, ako jih kupite v uradu

1. VELIKO MRAVLJIŠČE. Spisal Ivan Molek
2. Zlato tele in druge zgodbe. Spisal Janez Samojov
3. NAŠ SVETOVNI NAZOR. Priredil Sigma
4. KOLEDAR CANKARJEVE DRUŽBE za l. 1934

Naročila naslovite Proletarcu, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill

KLUBOM IN DRUŠTVOM

KER želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Iz zapisnika seje eksekutive J. S. Z.

Redne seje odborov JSZ 5. januarja 1934 so se udeležili: člani eksekutive F. Godina, J. Oven, Fred Vider in Fr. Zaitz; od nadzornega odbora Blaž Novak; od nadzornega odbora slovenske sekcije Alice Artach, Vinko Ločniškar in Angela Zaitz; od prosvetnega odseka Ivan Molek in John Rak; tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotnost so upravljal: Geo. Maslach, Peter Kokotovič, Sava Bojanovich in Anton Garden. Vzroka nista navedla Lotrich in Kopach.

Za predsednika seje je izvoljen J. Oven. Zapisnik prejme seje sprejet.

Korespondenca. V pismu s dne 15. dec. 1933 sporoča Joe Korsich, tajnik kluba št. 115 v Detroitu, da je mnenje njihovega pripravljalnega odbora za shod in diskuzijo, da diskuzija o njihovi resoluciji sploh ni potrebna, ker je bil odziv v Proletarcu v razpravi o resoluciji detroitskih klubov majhen. Pravi dalje, da če se nam vidi ta diskuzija tako potrebna, se naj vrši enkrat februarja.

F. Zaitz pravi, da so v Proletarcu povedali svoje mnenje klubi, združeni v pennsylvanski in vzhodnoohijski konferenci ter več drugih, razprave o resoluciji pa je bilo malo zato, ker ni dobila pristavev, da se bi bili zavzeli zanjo. Ako detroitska kluba ne insistirata v stvar, ki sta jo sprožila, tedaj seveda razprava pred njihovim članstvom res ni potrebna, zato predlaga, da naj se Korsiču sporoči v tem smislu. Sprejeto.

Dalje je citirano poročilo A. Zornika o stanju našega pokreta v Penni.

Poročilo tajnika.

Tajnik Chas. Pogorelec poroča o stanju JSZ v prošlem letu. Razpečanih je bilo 2634 rednih članskih znamk, 1.787 dualnih, 2.163 izjemnih, 3 letne in 185 mladinskih. Poprečno na mesec je imela JSZ lani 713 članov in članic, ali 82 manj ko v letu 1932.

Ustanovljen je bil en klub in eden reorganiziran. Danes ima JSZ 39 aktivnih klubov in enega pasivnega. Prenehali so v letu 1933 sledeči klubi: št. 2, Glencoe, O.; št. 6, West Park, O.; št. 24, Salem, O.; št. 29, Verona, Pa.; št. 34, Seranton, Pa.; št. 50, Virden, Ill.; št. 113, Detroit, Mich. (srbski); št. 189, Blaine, O.; št. 232, Barberton, O.; skupaj devet klubov. Od nekaterih so člani prestopili k sosednim klubom. Klub v Glencoe je prenehal zaradi izselitve večine članov, ostali pa vsled izselitve delovnih članov, ali radi pomanjkanja zanimanja ter brezposelnosti.

V So. Chicagu so namerali ustanoviti nov klub, ker pa je v bližini klub št. 224 (Puliman), so se zedinili, da ga premeste v So. Chicago, kjer je veliko večja naselbina. Prvi sestanek so imeli 3. januarja, katerega se je udeležil tudi tajnik JSZ. Pristopnice je podpisalo osem članov in članic. Izgledi so, da dobimo v So. Chicagu v doglednem času močan klub.

Finance.—Dohodkov s prenosom je bilo v letu 1933 \$3.533.78, in izdatkov \$2.567.63.

V blagajni 31. decembra 1933 \$966.15. Skupna imovina JSZ je znašala ob koncu leta \$1.463.99, obveznosti pa \$1.006.47. Preostanek \$457.52. Finančno poročilo v podrobnejših poda nadzorni odbor.

Pravila JSZ v obeh jezikih so tiskana v formi, ki bo ob enem za delegate bodočega zbora. V knjižici pa se jih lahko izda po zboru, ko bodo narejeni nadaljni popravki in spremembe.

Nato s. tajnik poroča glede manipuliranja z glasovnicami v Penni, kjer zakon dovoljuje, da lahko en in isti kandidat kandidira na tiketih vseh strank, da le dobi potrebne podpise in zadosti drugim formalnostim. To povzroča v krajih, kjer so soc. postojanje precej šibke, med sodrugi precej zmede. Vsled teh okoliščin se tu in tam prigode napake v taktiki, in da se jih prepreči, bo treba klubom čimvečje opreznosti.

Dalje tajnik izvaja, da mu ne ugaja, ker se nekateri sodrugi toliko ukvarjajo z agitacijo za tednik American Guardian, ki uporablja za svoje razširjanje socialiste kjer in kolikor mogoče, medtem ko teh uslug noče vračati z iskrenim agitiranjem za socialistično stranko. Zato je potrebno in taktično, da sodrugi agitirajo le za liste, ki so zvesta in zanesljiva glasila socialističnega gibanja. V prvi vrsti je tak list New Leader, kateremu je naročnina znižana na \$1 na leto, zato, da se ga razširi po vsi Ameriki. Samo odločno socialistični listi so zmogni vzbujati delavce v smislu socialističnih načel.

Poročilo tajnika se sprejme in o raznih zadevah se razpravlja ko pridejo na dnevni red.

Fr. Zaitz, tajnik stavbinskega fonda, poroča, da je stanje financ v tej ustanovi nespremenjeno. Udeležil se je bil občnega zbora Jugosl. stav. in pos. društva, v katerem imamo vlog.

Blaž Novak poroča v imenu nadzornega odbora o podrobnostih polletnih računov JSZ. Knjige so v redu. Z njim jih je pregledoval J. Kopač. S. Bojanovich pa se radi nočnega dela ni mogel udeležiti revizije.

Poročilo se odobri.

Prosvetna matiča.

Tajnik Pogorelec poroča, da je bilo prošlega leta v Prosvetni matiči 84 podpornih društev, 15 kulturnih in drugih ustanov, 9 klubov in dva posameznika, skupno 108 organizacij.

Dramskega arhiva se je lani poslužilo 32 organizacij, katerim so bile poslane igre, nekaterim tudi vloge, deklaracije, note in kjer so želeli, tudi navodila.

Pridruženim društvom so bile razposlane januarja t. l. knjige, in sicer Molekovo "Veliko mravljišče", društvom, ki so pristopila lani, pa tudi knjiga "Dva svetova" od istega avtorja.

V jeseni izide v starokrajški založbi tretja Molekova knjiga. Potrebno je sklepati o naročilu že sedaj, da se jim pravočasno sporoči, koliko jo naj tiskajo za nas.

Na predlog Godine je sklenjeno, da se naroči tudi tretjo Molekovo knjigo za društva Prosvetne matice in to naj tajnik založnici čimprej sporoči.

Naš tisk in časopisje. Pogorelec poroča, da je bil prošli mesec za Proletarca zelo dober. Ameriški družinski koledar je do malega razprodan. Na agitaciji je spet Anton Zornik.

K točki o tisku Pogorelec znova omeni vprašanje agitacije za angleške delavske liste. Smatra, da American Guardian ni socialističen in zato naj naši sodrugi ne bi izgubljali časa z agitacijo zanj. Naj se jim priporoči, da bi agitirali za New Leader, ki je članec glavno socialistično glasilo. Oven pravi, da ne vidi v istu American Guardian nič "akega", kar bi bilo socialistu škodljivo. Je prav, da se agitira v prvi vrsti za liste, ki so svojina in glasila socialističnih organizacij, toda tudi v pogledu Ameringerjevega lista se moramo paziti, da ne postanemo preveč dogmatični. Razprave se udeležijo vsi. Splošno mnenje je, da naj tajništvo in uredništvo od časa do časa pripravljata, kateri angleški listi so za socialiste in za delavce sploh najbolj priporočljivi. Ne bilo pa bi pravilno prej omenjeni list izločiti, dokler stranka ne prepreči svojim članom agitirati zanj.

Tajnik prečita inicijativo kluba št. 14, Little Falls, N. Y., v kateri predlagajo ustanovitev agitacijskega fonda in povišanje aseamenta v ta namen po 5c od člana na mesec.

Po kratki razpravi predlaga Godina, da naj eksekutiva inicijativo odobri za objavo. Podpirata Vider in Novak. Predlog sprejet. (Inicijativa je priobčena v tej številki.)

Zaitz predlaga, da naj se društvom Prosvetne matice pošlje samo račune, ki se tičejo te ustanove, finančno poročilo o dohodkih in izdatkih, ki se tičejo samo JSZ in njegovih klubov, pa le klubom. V poročilu društvom naj bo navedeno, koliko in katera društva so prispevala, kolikšna je skupna vsota, in kako je bila porabljena.

Oven govori o prireditvah v korist agitacijskega fonda za JSZ in pravi, da bo v kratkem sklicana seja posebnega odbora v Chicagu, da aranžira skupno prireditve v ta namen.

Seja zaključena.

Delo za klub JSZ v So. Chicagu

So. Chicagu, Ill. — Tu se je dne 3. januarja vršil sestanek somišljenikov skupno s člani kluba JSZ iz Pullmana, v namenu, da se ta klub ojača in vključi v svoj delokrog še So. Chicagu, kjer bi obdrževal svoje seje. Tega sestanka se je udeležil tudi tajnik JSZ Chas. Pogorelec.

Bilo je sklenjeno, da se skliče širši sestanek v soboto 20. januarja, na katerem bo reorganizirani klub konstituiran, pred tem pa bo dana prilika vsem somišljenikom, da pristopijo.

Na tem prvem skupnem sestanku so se udeležili razprave tajnik pullmanskega kluba Vrhovnik, somišljeniki Marolt, Muc, Peropatec, Koshir in Pogorelec. Za organizacijsko delo v So. Chicagu sta bila izvoljena Marolt in Muc. Pristopne karte je podpisalo osem članov. — Poročevalec.

Na predlog Godine je sklenjeno, da se naroči tudi tretjo Molekovo knjigo za društva Prosvetne matice in to naj tajnik založnici čimprej sporoči.

Naš tisk in časopisje. Pogorelec poroča, da je bil prošli mesec za Proletarca zelo dober. Ameriški družinski koledar je do malega razprodan. Na agitaciji je spet Anton Zornik.

K točki o tisku Pogorelec znova omeni vprašanje agitacije za angleške delavske liste. Smatra, da American Guardian ni socialističen in zato naj naši sodrugi ne bi izgubljali časa z agitacijo zanj. Naj se jim priporoči, da bi agitirali za New Leader, ki je članec glavno socialistično glasilo. Oven pravi, da ne vidi v istu American Guardian nič "akega", kar bi bilo socialistu škodljivo. Je prav, da se agitira v prvi vrsti za liste, ki so svojina in glasila socialističnih organizacij, toda tudi v pogledu Ameringerjevega lista se moramo paziti, da ne postanemo preveč dogmatični. Razprave se udeležijo vsi. Splošno mnenje je, da naj tajništvo in uredništvo od časa do časa pripravljata, kateri angleški listi so za socialiste in za delavce sploh najbolj priporočljivi. Ne bilo pa bi pravilno prej omenjeni list izločiti, dokler stranka ne prepreči svojim članom agitirati zanj.

Tajnik prečita inicijativo kluba št. 14, Little Falls, N. Y., v kateri predlagajo ustanovitev agitacijskega fonda in povišanje aseamenta v ta namen po 5c od člana na mesec.

Po kratki razpravi predlaga Godina, da naj eksekutiva inicijativo odobri za objavo. Podpirata Vider in Novak. Predlog sprejet. (Inicijativa je priobčena v tej številki.)

Zaitz predlaga, da naj se društvom Prosvetne matice pošlje samo račune, ki se tičejo te ustanove, finančno poročilo o dohodkih in izdatkih, ki se tičejo samo JSZ in njegovih klubov, pa le klubom. V poročilu društvom naj bo navedeno, koliko in katera društva so prispevala, kolikšna je skupna vsota, in kako je bila porabljena.

Oven govori o prireditvah v korist agitacijskega fonda za JSZ in pravi, da bo v kratkem sklicana seja posebnega odbora v Chicagu, da aranžira skupno prireditve v ta namen.

Seja zaključena.

Delo za klub JSZ v So. Chicagu

So. Chicagu, Ill. — Tu se je dne 3. januarja vršil sestanek somišljenikov skupno s člani kluba JSZ iz Pullmana, v namenu, da se ta klub ojača in vključi v svoj delokrog še So. Chicagu, kjer bi obdrževal svoje seje. Tega sestanka se je udeležil tudi tajnik JSZ Chas. Pogorelec.

Bilo je sklenjeno, da se skliče širši sestanek v soboto 20. januarja, na katerem bo reorganizirani klub konstituiran, pred tem pa bo dana prilika vsem somišljenikom, da pristopijo.

Na tem prvem skupnem sestanku so se udeležili razprave tajnik pullmanskega kluba Vrhovnik, somišljeniki Marolt, Muc, Peropatec, Koshir in Pogorelec. Za organizacijsko delo v So. Chicagu sta bila izvoljena Marolt in Muc. Pristopne karte je podpisalo osem članov. — Poročevalec.

"Proletarcu"

boste storili veliko uslugo, če mu skozi to krizo pomagate s tem, da naročnino če le mogoče točno obnavljate in da mu pridobite novih naročnikov.

Tudi prispevki v tiskovni fond so mu zdaj neobhodno potrebni

MOJI SPOMINI
Simon Kavčič.

(Nadaljevanje.)

Ze iz prvega Petričevega pisma sem razbral, da ta dva socialisti (Peče in Petrič) ne delujeta roka v roki, močno aktivno pa sta bila oba. Kljub vsem pomislekom sem korespondiral z obema.

Dopisovanje v Glas Naroda

Spomladi leta 1901 sva s Frank Petričem v dopisih v Glasu Naroda agitirala za ustanovitev slovenske svobodomiselske podporne organizacije. S stvarjo sva dospela že tako daleč, da je posegel vmes tudi Frank Sakser, lastnik Glasu Naroda, in objubil objaviti v posebni prilogi pravila, katere bi sestavili po vzorcu pravil nemške Kranken und Sterbe-Kasse.

Poset v Chicagu

Oba moja čikaška dopisovalca sta me vabila na sestanek v Chicagu. Odločil sem se končno, da obiščem te meni osebno neznanе tovariše in prijatelje. Pisal sem jima, da pridem 2. ali 3. julija 1901 — ne spominjam se natančno datuma. Ker mi je vsak od svoje strani sporočil, da me bo pričakoval na postaji, in po kakšnih znamenjih se bomo spoznali, sem se bal morebitnih neljubih nesporazumljenj, zato sem odpotoval dan prej v Chicagu. Oglasil sem se najprej pri Pečetovih, kateri me potem niso pustili dalje nego sporočiti Fr. Petriču da sem že tu in mu tako prihranili čakanje na postaji. Slo je torej dokaj gladko. Vse dneve mojega poseta v Chicagu sem imel spremljevalce, ki so me seznanjali s socialisti in me poleg tega vodili po zanimivih krajih in v muzeje, tako da sem imel tudi dovolj duševnega užitka.

Na Debsovem shodu

Dne 4. julija 1901 me je Fred Peče vodil v mali družbi sodrugov na Debsov shod. Dobil sem vtis, da sta Debs in Peče stara znanca. Še predno se je shod pričel, me je predstavil govorniku, in ob tej priliki si je Debs moje ime tako zapomnil, da me je leta pozneje, ko sva prišla spet skupaj, ogovoril po imenu kakor da sem mu bil ravnokar predstavljen.

Pokojni Debs je imel svoječasno navado, da predno je pričel z govorom, je šel med udeležence in vsakemu segel v roke. Katere je poznal, jih je pozdravil po imenu, drugi pa so se mu predstavili.

Debs je bil iziboren govornik. Njegova izvajanja so bila poljudna, da jih je lahko vsakdo razumel. Stvil si je vprašanja in na kratko odgovarjal nanje, kar je bilo zelo efektivno.

Pomisleki proti Glasu Naroda

En dan tega poseta v Chicagu sem prebil tudi v družbi

VEČ DELA V RUDOTOPILNICAH

Zdaj, ko je vlada dvignila vsemu nanovo izkopanemu srebru ceno in ga bo pokupila okrog 24 milijonov unč, in ker plačuje unčo zlata od 12 do 14 dolarjev več kakor do ukinitja zlatega standarda, so mnogi rudnik povečali obrat. Rudotopilnice, ki so dobivale prošlih deset let le malo rude, tudi upajo, da bodo v bodoče veliko bolj zaposljene. Na tej sliki je rudotopilnica v Anacondi, Montana, kjer tope poleg drugih skoro vsa bakreno rudo, ki jo vozijo sem iz bližnjega rudniškega mesta Butte.

Frank Petriča. Po običajnem pozdravu me kmalu vpraša, kaj da še mislim glede sugestije za ustanovitev slovenske napredne podporne organizacije. Pove mi, da ima pravila iz nemščine že skoro prevedena in jih bo kmalu lahko podal Fr. Sakserju v priobčitev.

Odgovoril sem Petriču, da s idejo popolnoma soglašam, kajti taka organizacija je nam neobhodno potrebna in na vsak način jo moramo ustanoviti. Ob enem sem navedel svoje pomisleke in dvom v opiranje ob Fr. Sakserja in njegov Glas Naroda. Nisem imel vere, da nam bi Sakser šel na rok in pomagal toliko časa kot bi mi potrebovali. Petriču ti pomisleki menda niso ugajali, kajti bil je videti nekam iznenaden in užaljen. Vsa akcija za ustanovitev jednote je potem zastala dve leti.

Važnost gmotnih podpor

One dni so bile podporne organizacije vse bolj potrebne. Lot danes. Odškodninskih zakonov še ni bilo. Svojce, ki bi človeku pomagali v boleznih, je le malokdo imel. Klerikaleci so že imeli podporne organizacije, ki so držale svoje člane popolnoma pod verskim vplivom, društva pa so uporabljali v razne cerkvene namene. Iz teh razlogov so svobodomisleci gojili idejo za ustanovitev svoje organizacije, tada manjkalo je glasila, ki bi dal akciji iskreno oporo. Glas Naroda je namreč bil glasilo JSKJ in zato sem dvomil, da bi hotel naši stvari resnično pomagati. Mi smo si želeli jednote, ki ne bi bila prodje za negovanje duševne sužnjosti — in dobili smo jo dve leti po tem mojem obisku v Chicagu. Toliko naj za enkrat iz predzgodovine SNPJ zadržuje.

Za prvi slovenski socialistični list

V soboto 6. julija 1901 so čikaški slovenski socialisti sklicali sestanek v svrhu razprave za ustanovitev prvega slovenskega socialističnega lista. Najeli so veliko dvorano in udeležba je bila razmeroma obilna, vsega skupaj okrog 50 oseb. Ne spominjam se, da-li je bila kaka ženska med njimi; najbrž nobene.

Govorniki so poudarjali, da je treba nocoj nekaj določnega ukreniti glede lista, kajti "delegacije za to akcijo imamo tudi od zunaj". Tozadevno se je posebno odlikoval Fred Peče, ki je vodil zborovanje.

Ko so me pozvali k besedi, sem mimogrede omenil, da se je zora že prikazala na obzorju slovenskega delavstva v Ameriki in kmalu bo — dan!

Za nameravani časopis še niso imeli imena. Soglasno so potrdili, da naj se imenuje "Zora".

Delniška družba "Zora"

Isti večer so za izdajanje tega lista ustanovili delniško družbo z imenom Zora. Njen predsednik je bil Fred Peče

imel precej poznanstva in popularnosti zaradi svojega nekdanjega četašenja na Balkanu, s katerim se je zelo rad ponašal.

Res se je v tisti dobi pojavilo nad pol tucata novih slovenskih listov, izmed katerih danes menda nobeden več ne izhaja.

Dokaj iznenaden, lahko bi rekel, precej razočaran, sem se vrnil iz Chicaga v Seatonsville pri La Salfu, kjer sem stanoval.

(Dalje prihodnjic.)

Diktatura v Avstriji

Diktatura v Avstriji je ime novala posebne komisarije za upravljanje delavskih zbornic, da jih odvzame vplivu socialistov. Pri zadnjih volitvah za zastopnike v dunajsko delavsko zbornico so dobili socialisti 284.000 glasov in vsa druge skupine skupaj samo 61 tisoč.

Optimistično poročilo

Informacijski in statistični biro Ameriške delavske federacije poroča, da je lani došlo delo 6.400.000 brezposelnih delavcev.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Clifton: Peter Zmerlikar.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Fr. Boltesar.
Someset: Anton Majnik.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomsic.

ILLINOIS.
Chicago: Frank Zaitz, Charles Pogorelec, Anton Andres, Johnny Rak.
Farmington: John Majdič.
La Salle: Frank Martinjak, Leo Zevnik, Peter Banich.
Oglesby: Anton Udovich.
Panama: Andrew Hlirsch.
Peoria: Joseph Mrezar.
Springfield: Anton Per, Jos. Ovcu, John Goršek.
Virden: Fr. Hlirsch.
Waukegan in North Chicago: Frances Zakovšek.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.

KANSAS.
Arma: Anton Šular.
Gross: John Šular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: John Zornik, R. Potočnik, Peter Benedict, Frank Česen.
Trenary: Jos. Strle.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.

OHIO.
Akron in Kenmore: Joseph Jereb, Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovec.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

Zdaj, ko je vlada dvignila vsemu nanovo izkopanemu srebru ceno in ga bo pokupila okrog 24 milijonov unč, in ker plačuje unčo zlata od 12 do 14 dolarjev več kakor do ukinitja zlatega standarda, so mnogi rudnik povečali obrat. Rudotopilnice, ki so dobivale prošlih deset let le malo rude, tudi upajo, da bodo v bodoče veliko bolj zaposljene. Na tej sliki je rudotopilnica v Anacondi, Montana, kjer tope poleg drugih skoro vsa bakreno rudo, ki jo vozijo sem iz bližnjega rudniškega mesta Butte.

Frank Petriča. Po običajnem pozdravu me kmalu vpraša, kaj da še mislim glede sugestije za ustanovitev slovenske napredne podporne organizacije. Pove mi, da ima pravila iz nemščine že skoro prevedena in jih bo kmalu lahko podal Fr. Sakserju v priobčitev.

Odgovoril sem Petriču, da s idejo popolnoma soglašam, kajti taka organizacija je nam neobhodno potrebna in na vsak način jo moramo ustanoviti. Ob enem sem navedel svoje pomisleke in dvom v opiranje ob Fr. Sakserja in njegov Glas Naroda. Nisem imel vere, da nam bi Sakser šel na rok in pomagal toliko časa kot bi mi potrebovali. Petriču ti pomisleki menda niso ugajali, kajti bil je videti nekam iznenaden in užaljen. Vsa akcija za ustanovitev jednote je potem zastala dve leti.

Važnost gmotnih podpor

One dni so bile podporne organizacije vse bolj potrebne. Lot danes. Odškodninskih zakonov še ni bilo. Svojce, ki bi človeku pomagali v boleznih, je le malokdo imel. Klerikaleci so že imeli podporne organizacije, ki so držale svoje člane popolnoma pod verskim vplivom, društva pa so uporabljali v razne cerkvene namene. Iz teh razlogov so svobodomisleci gojili idejo za ustanovitev svoje organizacije, tada manjkalo je glasila, ki bi dal akciji iskreno oporo. Glas Naroda je namreč bil glasilo JSKJ in zato sem dvomil, da bi hotel naši stvari resnično pomagati. Mi smo si želeli jednote, ki ne bi bila prodje za negovanje duševne sužnjosti — in dobili smo jo dve leti po tem mojem obisku v Chicagu. Toliko naj za enkrat iz predzgodovine SNPJ zadržuje.

Za prvi slovenski socialistični list

V soboto 6. julija 1901 so čikaški slovenski socialisti sklicali sestanek v svrhu razprave za ustanovitev prvega slovenskega socialističnega lista. Najeli so veliko dvorano in udeležba je bila razmeroma obilna, vsega skupaj okrog 50 oseb. Ne spominjam se, da-li je bila kaka ženska med njimi; najbrž nobene.

Govorniki so poudarjali, da je treba nocoj nekaj določnega ukreniti glede lista, kajti "delegacije za to akcijo imamo tudi od zunaj". Tozadevno se je posebno odlikoval Fred Peče, ki je vodil zborovanje.

Ko so me pozvali k besedi, sem mimogrede omenil, da se je zora že prikazala na obzorju slovenskega delavstva v Ameriki in kmalu bo — dan!

Za nameravani časopis še niso imeli imena. Soglasno so potrdili, da naj se imenuje "Zora".

Delniška družba "Zora"

Isti večer so za izdajanje tega lista ustanovili delniško družbo z imenom Zora. Njen predsednik je bil Fred Peče

imel precej poznanstva in popularnosti zaradi svojega nekdanjega četašenja na Balkanu, s katerim se je zelo rad ponašal.

Res se je v tisti dobi pojavilo nad pol tucata novih slovenskih listov, izmed katerih danes menda nobeden več ne izhaja.

Dokaj iznenaden, lahko bi rekel, precej razočaran, sem se vrnil iz Chicaga v Seatonsville pri La Salfu, kjer sem stanoval.

(Dalje prihodnjic.)

Diktatura v Avstriji

Diktatura v Avstriji je ime novala posebne komisarije za upravljanje delavskih zbornic, da jih odvzame vplivu socialistov. Pri zadnjih volitvah za zastopnike v dunajsko delavsko zbornico so dobili socialisti 284.000 glasov in vsa druge skupine skupaj samo 61 tisoč.

Optimistično poročilo

Informacijski in statistični biro Ameriške delavske federacije poroča, da je lani došlo delo 6.400.000 brezposelnih delavcev.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Clifton: Peter Zmerlikar.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Fr. Boltesar.
Someset: Anton Majnik.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomsic.

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Samo-
stojno mladeniško društvo
"Vijolica" je sklenilo na letni
seji, da se priključi naši stari
podporni organizaciji JPZS.

Društvo Vijolica je vsikdar
podpiralo napredne ideje. Vsa
leta je bilo vključeno tudi v
Prosvetno matico JSZ. Slova je
s tem dobila precej močno in
napredno postojanko, član-
stvu Vijolice pa ne bo treba
glede zavarovanja proti bo-
lezni in nesrečam gledati s
skrbmi v bodočnost.

Da je stalo to društvo ved-
no v naprednih vrstah je pač
predvsem zasluga naših so-
drugov Ambrožiča in Vidmar-
ja, kakor tudi mnogo drugih
različno zavednih članov.

V nedeljo 21. januarja ob
9. dop. se bo vršila zelo važna
in ob enem toletna seja fede-
racije društev SNPJ. Vršila
se bo v S. S. Turniščarovi.

Z novim letom je odločil
tajništvo kluba sodrug Polič-
nik in na njegovo mesto na-
stopil sodrug J. Rožič. Sodrug
Poličnik je bil vesten in do-
ber tajnik, toda vsled zapo-
slenosti pri podpornih dru-
štvih mu je breme postalo pre-
težko. Novi tajnik je znan kot
požrtvovalen sodrug, zato pač
ni dvoma, da bo klub napre-
doval tudi pod njegovim vod-
stvom.

Prihodnja klubova seja se
vrši v četrtek 11. januarja.
Ker se bliža spet čas volitev,
je pač potrebno, da se člani
udeležujejo klubovih sej v še
večjem številu. Seja bo spet
kratka in potem diskuzija.

Pevski zbor Naprej je od-
stopil vse knjige, ki so bile
last nekdanje Slov. čitalnice,
socialističnemu klubu. V krat-
kem bo naznanjeno, kateri čas
se bo knjige izposojevalo.
Kdor želi dobiti knjige že se-
daj, naj se zgleda pri s. Al-
pnerju ali pa pri Fr. Zajcu,
lastniku S. S. Turniščarovi.

V četrtek večer 4. jan. je
predaval Julien Bryan v ve-
likem Pabst gledališču o sovjet-
ski Rusiji in obnem kazal film-
ske slike, katere je snemal
križcar USSR v teku svojega
osemmesečnega potovanja.
Vstopnice k predavanju so
bile razprodane že dan prej.

Bryan ni komunist. V svojih
izjavah je bil skrajno
objektiven, vendar pa so nje-
gove izjave kakor tudi slike o
napredku sovjetske republi-
ke vzbujale splošno presene-
čenje. Opisati vse to je nemo-
goče. Tudi predavatelj sam je
izjavil, da more v enem govo-
ru predočiti s slikami in be-
sedo samo senco tega kar se
je v Rusiji doseglo v zadnjem
desetletju.

Bryan prerokuje, da bo se-
danja, to je, druga petletka,
pomenila še ogromnejši na-
predek USSR, kar bo nedvom-
no vplivalo tudi na splošen
preobrat gospodarskih in po-
litičnih razmer v vseh delih
sveta.

Pri javnih delih, katera fi-
nancira zvezna vlada, je bilo

tu zaposlenih okrog 30.000 o-
seb — izmed 85.000 registrir-
anih. Kapitalistični časopisi
so kričali o velikanskih uspe-
hih in ponosno kazali na pol-
ne trgovine pred prazniki. V
resnici pa je to samo prazno
vpijanje, ker nenadoma so spoz-
nali, da imamo še vedno kak-
ih 50.000 brezposelnih v
tem okraju in da je položaj v
industrijah slabši kot je bil
pred par meseci.

Sedaj čakajo na velika na-
ročila iz Rusije, obenem pa na
izvajanje načrtov mestne up-
rave. Po dolgih bojih z "ne-
strankarji" v mestni upravi so
končno prodri načrti župana
Hoana in drugih socialističnih
uradnikov za zgraditev filtra-
cijskih vodovodnih naprav,
velike mestne električne cen-
trale, mestnih stanovanjskih
hiš in odpravo slumskih okro-
žij, kakor tudi mestne mle-
karnice.

Mesto bo torej zaposlilo
stotine delavcev v prihodnjih
mesecih, kar bo položaj pač
izboljšalo, toda tudi tega bo
kmalu konec, nakar se bo za-
čela prejšnja mizerija, ako ne
bo vlada sprejela postavke za
splošni šesturni delavnik.

V boju socialistov za te na-
prave in za ljudsko lastništvo
istih je bilo za mislečega člo-
veka nadvse zanimivo, kako
so se kapitalistični hlapeci v
mestni upravi borili proti me-
stnemu načrtu. Ljudstvo je v tem
slučaju končno odločevalo,
ker "nestrankarski" alderma-
ni so pod pritiskom ljudstva
moralo končno vsaj deloma od-
stopiti od svojega nazadnja-
škega stališča. Uvidevši, da je
velika večina ljudstva spozna-
la njih namene, da bi ščitili
interese velekapitala — svojih
prijateljev, so končno z
malo izjemo glasovali za "so-
cialistične" načrte.

Z delom na čistilnicah pri
mestnih vodovodnih napravah
se je deloma že pričelo, toda
v polnem teku bo še le spo-
mladi. Skupno se bo zaposlilo
pri tem delu okrog 1500 de-
lavcev, to je direktno pri grad-
nji potrebnih poslopij in v to-
varnah, kjer bodo izdelovali
naročene stroje.

S tem pa ni rečeno, da bo v
tem mestu lahko dobil delo tu-
di tujec. Upoštevatni se nam-
reč mora samo domačina. Pri-
pomniti je tudi treba, da se z
delom za mestno elektrarno
ne bo začelo to zimo. Mogoče
je, da bo sedanja družba, ki
iztjuje te naprave, ponudila
pošteno ceno, kar bo mestna
uprava seveda upoštevala.
Tudi za graditev mestnih sta-
novanjških hiš so načrti še le
v osnutkih. Z delom se bo za-
čelo še le spomladi ali poleti.
Načrt za mestno mlekar-
no je predložen sedaj finančne-
mu odboru, potem ga mora
potrditi še mestna uprava.

F. N.

Imate pritožbo?

V slučaju, da je vaš naslov
na Proletarca napačen, ali če
se je primerila kaka druga po-
mota, sporočite nam. To la-
hko storite na dopisnici, ki vas
stane samo 1c.

Napredna društva, pristo-
pite v Prosvetno matico!

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik
PROLETARCU

ATENTAT NA VLAK V ŠPANIJI

Na sliki so razbiti vagoni brzovlaka, ki je vozil med Barcelono in Sevillom v Španiji. Ta nesreča se je zgodila v času nedavnih iz-
gredov, ki so jih vodili sindikalisti in anar-
histi. Oblast je obdolžila anarhiste, da so
podminirali most, preko katerega je vozil
vlak in povzročili katastrofo. Dvajset ljudi
je bilo ubitih.

Diskuzije in debata v klubu št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Po konča-
nem dnevnem redu na seji kluba
št. 1 v petek 26. januarja
bo predaval s. Frank Zaitz,
in nato bo diskuzija. Predmet
predavanja in diskuzije bo:
"Rooseveltove ekonomski pro-
gram. — Kam vodi?"

Po seji meseca februarja
bosta debatirala Ivan Molek
in Joško Oven. Predmet spo-
ročimo pozneje. — P. O.

August Cleassens bo go- voril v dvorani SNPJ

Chicago, Ill. — Klub št. 1
in češki sodrugi na zapadni
strani sklicujejo shod, ki se
bo vršil v dvorani SNPJ v četr-
trtek 8. februarja. Glavni go-
vornik bo August Cleassens
iz New Yorka, ki slovi za naj-
boljšega oratorja v socialistič-
ni stranki. Vstopnina na ta
shod je prosta. Rojaki delavci,
zapomnite si datum in sporo-
čite ga tudi drugim. — P. O.

Važna seja v Bridge- portu

Bridgeport, O. — V nedeljo
dopolodne 21. januarja bo zelo
važna seja kluba št. 11 JSZ.
Vršila se bo v Društveni dvo-
rani. Podana bodo poročila in
celoletni računi za preteklo
leto. Pristopilo bo zopet nekaj
novih članov. Začrtali bomo
smernice za klubovo delo v
tem letu in izvolili bomo dele-
gata za konvencijo ohijske so-
cialistične stranke, ki se bo
vršila 25.-26. marca v Cleve-
landu.

Ker so eni klubi tega okro-
žja že odgovorili, da naj bo
delegat kluba št. 11 zastopnik
tudi njihovega, zato je pripo-
ročljivo, da ako mogoče, naj
pošljejo na to sejo zastopnike
tudi zunanji klubi.

Omenjena konvencija bo
zelo važna. Bavila se bo med
drugim z načrti za akcije, s
katerimi si bo delavstvo pri-
borilo zavarovanje proti brez-
poselnosti. Ob večerih bodo
shodi in predavanja, na kate-
rih nastopijo najboljši sociali-
stični govorniki ter poznaval-
ci razmer.

Na sejo kluba 21. januar-
ja vabimo tudi somišljenike.
Urediti imamo poleg drugega
stvari, ki se nanašajo na bodo-
čo konferenco JSZ v Power
Pointu, ki se bo vršila v bliž-
nji bodočnosti. — Odbor.

Izborna predavanja Gerson Seiberta

Socialistični klubi na zapad-
ni strani Chicaga so postali
zelo agilni. Organizirali so tu-
di predavateljski tečaj, ki se
vrši ob nedeljah popoldne.
Prvo predavanje je bilo
zadnje nedelje. Predaval je
Gerson Seibert iz Poljske, ki
je tu par let v svrhu študira-
nja ekonomskih in političnih
razmer v tej najbolj razviti
kapitalistični deželi.

Tema njegovega predava-
nja je bila: "America at the
Cross Roads". Reči se mora, da
jo je mojstersko obdelal. Po-
dal je nam sliko življenja in
mišljenja ameriškega ljudstva

skozi tzv. dobo prosperitete,
ko se na splošno ni brigalo za
javna vprašanja, dasi so tesno
zvezana z njegovim lastnim
dobrobitom. Na kratko: bilo
je pijano prosperitete, misleč,
da bodo "dobri" časi trajni.
Ali l. 1929 je prišel krah in za
njim dolgoletna kriza. Ta je
šele polagoma začela odpirati
ljudstvo oči, da išče izhoda iz
neznosnih razmer.

Rekel je, da se nahajamo v
revolucionarnih časih, čeravno
se tega marsikdo ne zaveda.
Vlada poskuša uvesti blago-
stanje z raznimi reformami,
ki se pa po mnenju predava-
telja ne bodo obnesle, kajti
prava vlada v Ameriki je še
vedno denarna aristokracija,
ki je brutalnejša in bolj ko-
rumpirana kot v katerikoli
drugi deželi na svetu, dočim
ona v Washingtonu ni zadosti
odločna, da bi svoje reformne
poizkuse drastično izvajala.
Posledica tega bo, da se bo
kriza nadaljevala. Opozorjal
je na dejstvo, da le z močnim
strokovnim in političnim gi-
banjem delavstva s socialistič-
nim programom je mogoče
priti v boljše čase. Tu pa imajo
socialisti hvaležno, pa tudi
težko nalogo, da gredo med
delavstvo in ga učijo te orga-
nizirajo kjerkoli mogoče.

Predavanju so sledila vpra-
šanja govorniku, na katera je
izvrstno odgovarjal.
Udeležba je bila bolj pičla;
rečem pa, da je vsakemu la-
hko žal, ki se tega izvrstnega
predavanja ni udeležil.

Sava Bočanovič.

To je bilo prvo od serije
predavanj, ki so jih aranžira-
li soc. klubi v tem delu mesta,
namreč klub št. 1, češki klubi
ter angleški klub.

Prihodnje predavanje bo v
nedeljo 21. jan. ob 2. popold-
ne. Tema predavanja bo
"New Schools for a New
Day". Predavatelj bo Meyer
Halushka, ki je poznani kot
dober govornik. Vstopnina na
ta predavanja je samo 10c,
toliko da se krijejo stroški, ki
so zvezani s tem.

C. Pogorelec.

Predavanje na North Side

Chicago, Ill. — Kluba št. 16
in 20 JSZ priredita v nedeljo
14. januarja predavanje v
svojih prostorih na 2250 Cly-
bourn Ave. Tema predavanja
bo "Politična akcija v sedanjih
časih". Predaval bo Maynard
C. Krueger, profesor ekono-
mije na čikaški univerzi. Za-
četek ob pol treh popoldne.

Sodrug Krueger je eden
najboljših govornikov soc.
stranke v Chicagu, in ima ve-
liko priznanje za svoje pouče-
vanje na omenjeni univerzi.

Tema njegovega predava-
nja je izredno važna, posebno
v teh kritičnih časih, vsled te-
ga vabimo jugoslovansko de-
lavstvo v tem delu mesta, da
se ga udeleži v obilnem šte-
vilu. Vstopnina je prosta. —
Sava Bočanovič.

STARI IN NOVI SVET

Joseph Skuk, po reviji "Mladika".

Kljub vsem diplomatičnim
priznanjam, militarističnim
dogovorom prijateljstva in tr-
govskih pogodb, si stojita dan-
es nasproti dve gigantni sili
v politiki, gospodarstvu in
v izobraževanju tujih afriških
in azijskih nerazvitih ljud-
stev.

Amerika z evropskimi de-
želami in s svojim zlatom pod
kontrolno privatnega kapitala
na eni strani. Sovjetska Rusi-
ja z ideologijo skupnega last-
ništva in socializma na drugi
strani.

Pred vsem svetom stoji dan-
es vprašanje, katera teh dveh
sil bo zmagovalka in katera
bo znala ostale nerazvite na-
rode potegniti za seboj. Obe si
lastita svojstvo pravilne poti
iz današnjega kaosa in depre-
sije. Katera izmed teh dveh
sil ima prav, bo pokazala pri-
hodnost.

Amerika sama na sebi nima
narodnostnih vprašanj. Neka-
tere evropske države pa imajo
precej pereče manjšinske
probleme.

Sovjetska Rusija je imela
nujna narodnostna vprašanja
tako po revoluciji. Priznati se
ji mora, da jih je na svojem
ozemlju sijajno rešila. Kakor
je hotel biti Wilson s svojo za-
htevo za samoodločevanje na-
rodov, hoče biti tudi sovjetska
Rusija dobrotnica zatiranih
narodov. Razlika v tem je, da
sovjetska Rusija pojmuje živ-

talistično politiko in njeno do-
brdelnost, ki ima namen za-
mo izkoriščati neizobražene in
nemočne narode. Odkriva
plač te dobrodelnosti kjer se
ji radi prilika, in pri tem delu
ne pozabi sama nase, kar je
popolnoma logično.

Boljševiki sklicujejo sestane-
ke znanstvenikov svojih juž-
nih in drugih narodov v name-
nu, da postavijo skupen temelj
prosvetnemu delu med
ljudstvi iz zastopanih pokra-
jin. S skupno abecedo, ki so jo
sprejeli na sestanku v Baku l.
1926 naj bi se obdržala neka-
ka vez med vsemi temi sorod-
nimi narodi. To dokazu-
je, da se boljševiki bavijo z
vprašanjem, kako urediti so-
cialno in psihološko razisko-
vanje teh narodov. Izgleda,
da se boljševiki zavedajo dej-
stva, da dokler ne poznajo psi-
hologije naroda, toliko časa
ga ne bi mogli prepoznati s svo-
jimi nauki. Danes mora vsa-
kdo, ki hoče biti pošten, pri-
znati, da so se boljševiki po-
suzili pravega zdravlila za od-
stranitev narodnostnih bojev
in stremljenj. Danes svet ve,
da v sovjetski Rusiji narod-
nostno vprašanje ne obstoja,
ker so vsi narodi v njej enako-
vredni in avtonomni. Nobe-
den teh narodov ne sili pod drugo
vlado, ker se zaveda, da dra-
gje ne bo nič boljše. Vsa druga-
gačna je politika narodnost-
nih vprašanj v državah "sta-
rega sveta".

Mnogim mogoče ni znano,
da sovjetska Rusija vzdržuje
kitajsko univerzo v Moskvi.
Danes se že kažejo znaki po-
mena te univerze. V nji imajo
boljševiki svoje najboljše
in najbistroumnejše izmed
svojih članov, ki po svojih naj-
boljših močeh propagirajo
med kitajskimi visokošolski
ideje, ki jih zastopa sovjetski
režim. Seveda trdi sov. Unija
ves čas obstoja te univerze, da
se (univerza) vzdržuje sama
iz dobrovoljnih prispevkov.
Vendar je to malo vrjetno za
vsakega, ki ve koliko stane vz-
drževanje navadne ljudske so-
le. V tej univerzi imajo vsi
kitajski visokošolski prosti hra-
no in stanovanje, poleg dobi-
vajo še denar za zabavo. Za-
kaj? Sovjetska Rusija hoče
dobiti s pomočjo izobražene
kitajske mladine odločujoč
vpliv na to ogromno azijsko
državo. Na Kitajskem, kjer
so revolucije nekaj vsakdanje-
ga, se borita za premoč dve
struji. Prva je proti socialnim
reformam in se naslanja na
"stari svet" in Ameriko. Druga
je popolnoma narodna, ki
zahteva v svojem programu
neodvisnost Kitajske v poli-

tičnem in gospodarskem oziru.
Narodna stranka je prešinj-
na s socialističnimi idejami in
nemočne narode. Odkriva
se opira na sovjetsko Rusijo.
(Dalje pr. hodnj.)

Brezposelnost na Šved- skem pojenja

Švedska ima okrog 146.000
brezposelnih delavcev, ki do-
bivajo brezposelnostno zava-
rovalnino. Industrijalnih bo-
jev v prošlem letu ni bilo, ra-
zen dolgotrajna stavka stav-
binskih delavcev. V splošnem
je gospodarsko stanje švedske
ugodnejše, kakor pa je bilo
pred letom dni.

Zelo povečan proračun

Proračun sovjetske Unije
za to leto je 30 odstotkov več-
ji kakor lani. Vlada pričakuje,
da se tudi njeni dohodki dvig-
nejo približno toliko odstot-
kov. Računano na podlagi
prejšnje vrednosti dolarja,
znaša novi ruski proračun
\$23.600.000.000.

Kam z židi?

Iz Nemčije je pobegnilo, ali
pa je bilo izgnanih okrog 100-
000 židov. Drugi se bi radi
izselili, če bi bilo kam. Židov-
sko kolonizacijsko društvo v
Londonu se je obrnilo celo na
Turčijo s predlogom, da bi
dala na razpolago kos svoje
dežele, ki je malo obljudena,
na katerega bi se naselilo ka-
kih 100.000 do 300.000 židov.
Turčija je odgovorila nega-
tivno.

Načrti za gospodarski podvig sovjetske Unije

(Nadaljevanje s 1. strani.)
vratne posledice za ves svet.
Sploh so skoro vse dežele več
ali manj v procesu presnavlja-
nja ekonomskega sistema. Ži-
vimo pač v zgodovinski dobi,
ko se kapitalistični sistem u-
mika prisiljeno in vsled raz-
vojnih zakonov novi ekono-
miji, ki vodi v socializem.

Prireditve kluba št. 1

J.S.Z. v Chicagu

Klub št. 1 JSZ bo imel to
sezono sledeče priredbe:

Dne 4. marca velika prire-
ditev z mešanim sporedom v
dvorani ČSPS.

V nedeljo 29. aprila koncert
"Save" v dvorani SNPJ.

Društva in klube prosimo,
da te datume upoštevajo, to
je da jih ne vzamejo za
svoje priredbe. Na ta način
bodo vse priredbe naših orga-
nizacij uspešne. — P. O.

Hear! SUNDAY Hear!

SOCIALIST LECTURES

BOHEMIAN HALL, 2619 SOUTH LAWDALE AVE.
CHICAGO, ILL.

Jan. 21: NEW SCHOOLS for a NEW DAY
Speaker, Meyer Halushka

Feb. 4: POLITICAL ACTION in a CHANGING SOCIETY
Speaker, Maynard Krueger

Feb. 18: The MENACE of FASCISM
Speaker, S. H. Holland

March 3: (Sat. 8 p. m.): The NEW RUSSIA
Speaker, J. Cerk

March 18: The PROMISE of SOCIALISM
Speaker, Roy Burt

All Sunday Lectures Begin at 2 p. m.
Admission 10 Cents

MASSMEETING, Thur., Feb. 8, 8 p. m., SNPJ Hall,
2657 So. Lawndale Ave.

Subject: SOCIALIST ANALYSIS of NRA
Speaker, August Claessens, New York.

Admission free.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami
naročili; je vam bil poslan, ali pa izročen
po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitate in ako vam
ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Prole-
tarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi
list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

A HUMAN TRAGEDY OF IDLENESS AND MISERY

Here is a problem as simple as the statement that the sum of two and two is four. Industry is owned by a few and the work in industry is done by many millions. The few fail to keep industries going. The gates of employment are closed and millions are turned into the streets. Those who are sentenced to idleness have no appeal to a higher tribunal. The word of the few is law.

But between the handful at the top of the industrial system and the many millions at the bottom are middle layers. Imagine capitalism as a series of ledges—say four or five—narrowing to a small one at the top. Below the top each layer is broader, the lowest being the broadest and with a yawning pit below.

Human beings cling to their own ledge and each ledge is rotting. Some fall from an upper ledge to one below; others below to the next lower, and so on to the broad ledge at the bottom.

Here on the lowest ledge is a desperate fight to hold on. Some lose their hold each month and fall into the bleak hole below. Fear and anxiety brood over the human mass as this process of rotting ledges and dropping from one ledge to another continues. And this decay of ledges and fall of human beings are due to the orders of industrial monarchs who have closed the gates of employment in the faces of tens of millions of workers!

Socialist Mass-Meetings

Recently a mass-meeting was arranged by the Bohemian, Yugoslav and Lawndale branches for comrade Joseph Martinek of Cleveland. The meeting was held at the SNEP Hall with an overflowing attendance. Comrade Martinek spoke in English and Bohemian on Unemployment Insurance and Old Age Pensions and how to organize for it. His message was well liked and made a good impression upon the listeners. Comrade Owen Geer from the Cook County organization was also scheduled to speak but failed to show up. The meeting in general was very successful with plenty of literature sales and a fine collection made.

On February 8 these branches have arranged for another mass-meeting to be held at the SNEP Hall. Comrade August Claessens from New York will be the principle speaker. He is on a tour for The New Leader, soliciting subscriptions. He is one of the best speakers the party has. Our comrades and friends are urged to reserve this date and attend the meeting. The admission will be free. — John Rak, Chicago.

Books for Workers

By NORMAN THOMAS

It would be a fine thing if Socialist locals and labor unions would build up libraries, perhaps circulating libraries, which could go from local to local or union hall to union hall. The Socialist Party and the L.L.D. are publishing some valuable pamphlets. John Day, a private publisher, deserves thanks for his excellent service. Incidentally, the John Day Company has just published a tremendously valuable book by our friend, Fred Henderson entitled, "Foundations for the World's New Age of Plenty." Socialists who read and understand that book will have a grasp on the money problem that neither Al Smith nor Father Coughlin have. They will know that it is an important problem but one that can never be settled apart from settling the general property and profit system under which we operate.

Another of the recent worthwhile books is "Individualism and Socialism" by Kirby Page (Farrar & Rinehart), a perfect mine of authentic information invaluable for Socialist speakers and Socialist students. I think Comrade Page underestimates

High at the top there is also fear, but fear of another kind. There on the top ledge are the upper-echelon clutching their money bags and looking down at the decay below them. They fear the working class. NRA agents give their time to repairing ledges. They hope to stop the rotting process, hope that the whole structure will avoid destruction, and try to feed the victims of this decay. To such a sorry pass has come the glorious regime of the prosperity boys of the Coolidge-Hoover era.

But repairing the decaying ledges cost millions, nay, billions of dollars. The handful of owners of industry have thrown millions of toilers into the arms of the government. Denied work by these owners, Uncle Sam tries to provide jobs for 4,000,000 idle persons at a small wage. Uncle Sam also buys wheat, pork, shoes and coal to help keep jobless workers alive.

But this cannot go on forever. There is a limit to government borrowing, taxing and giving. The federal debt is increasing steadily. The mounting debt is mainly due to the future of the corpora-

tion magnates to keep the industrial machine going.

The Federal debt at the end of the year was more than \$23,000,000,000. Before the World War the public debt was only \$1,225,000,000. As a result of the war it leaped to \$26,597,000,000. From 1920 to 1930 this enormous debt was being reduced, but now two-thirds of the reduction have been cancelled. The debt is again climbing and is within three and one-half billions of the all-time high peak. At the present rate the total deficit of the fiscal year will run to about \$2,000,000,000.

There is a limit to this. The decay in industry is eating into the government structure. And who will profit by it? The big banking magnates who have their grip on the nation's finances! The handful at the top of the decaying ledges profit by the misery of the millions of toilers!

Workers of the nation! The decaying structure of industry and agriculture can only be restored by a Socialist Commonwealth. It should be ours, not the property of a handful; ours to own and operate for the welfare of all.

The New Leader.

Weird Inconsistency

Some weeks ago a handsome buck-deer, weighing 200 pounds, got caught in a narrow rocky ledge in a forest reservation in New York state. The animal's plight attracted attention and solicitude. The countryside was aroused and rescue parties organized. People came from miles around to see the sight, and deeply moved, camped out for days in an eager desire to help. All sorts of ingenious plans were devised for saving the deer. A wooden bridge was built and swung over a chasm to the shelf of rock to which the animal clung, in the hope that he would understand this means of escape. By this time the newspapers heard of the story, and became excited. Special reporters and photographers were speedily dispatched to the scene. Articles and pictures appeared through a succession of days in the metropolitan press. This for one wild creature in casual distress upon a mountainside! And when "the open season" begins a few weeks hence, hundreds of men with guides and dogs and rifles will plunge into these same woods, and scour this same mountain, and hunt and kill this deer, and thousands of other deer, in the high name of "sport!"

All of which is a parable of war! For isn't this exactly what we do with men? Here is a little boy who is struck by an automobile in a city street. An excited and sympathetic crowd immediately gathers. The police take charge; an ambulance arrives; the stricken youth is

hurried to a hospital. Here the whole vast machinery of the greatest and most beneficent of social institutions is set in motion to save his boy's life. A distinguished surgeon, equipped with the best knowledge and skill of the age, operates upon his injured body; trained nurses watch and tend him day and night; physicians care for him with anxious attention. A great newspaper starts a fund for this unfortunate slum child, and hundreds of dollars are contributed by sympathetic readers. At last the boy is healed—as well and strong as ever. And a few years later, war is declared; the government seizes this boy, now man grown, for the army; and he is in due course blown to bits on the battlefield.

And it is said that man is sane? Unity.

In My Opinion

Often when I run into some of my friends who know my political leaning, we start talking on the present social experiment of the "new deal" regime. They express themselves that if Roosevelt succeeds to improve conditions a little better, the Socialists will lose all their prestige. This fear of losing prestige means nothing to us. We Socialists are not afraid of good times or prosperity and if the present regime brings it back, we would welcome it. But the fact remains that prosperity for the people cannot be reconciled with a system based on profit and exploitation of the many to the gratification of a few. The tendency of the present regime and their sole purpose is to stretch up and prolong the life of the capitalist system.

Coming back to the argument: will better times hurt us? The only thing they can do is to revitalize us for a number of reasons. First: There will be no tendency toward a Fascist dictatorship or any other sort. The stomach being fed, the spirit need not roam into racial or national prejudices. One of the reasons the German demagogue rode into power was because of the hunger and degradation of the citizens.

Second: Any betterment of conditions for the common people must come by social and national rehabilitation; not only along the lines of CWA, AAA, NRA etc., but government in business for the welfare of the people. In other words, government ownership of all major industries to be operated for use and not for profit.

The thing I want to impress above all else is that the Socialist does not believe that hungry and unfed workers will bring on the revolution. Give us bread, give us a right to earn and hold the good things of life, and you'll have a revolution in our industries. If Roosevelt CAN do this in part, we'll have to finish the job.

Louis Jantz, Cleveland, O.

THE ONLY WAY

ONLY the triumph of Socialism can render accessible to the proletariat all the sources of culture. Only the triumph of Socialism can make possible the reduction of the hours of work to such a point that the working man can enjoy leisure enough to acquire adequate knowledge. The capitalist system of production weakens the proletarian's desire of knowledge; the Socialist system alone can satisfy it.

Karl Kautsky.

IT IS IMPOSSIBLE TO SAVE MONEY

What is your reaction to that headline? Perhaps you are saying to yourself, "The editor is an unmitigated liar."

Now, listen; give us a chance to explain, won't you?

We are not saying that you cannot put some money away, in a deposit box, a bank, an investment, or what not, and have it next year (maybe you won't); what we are saying is that, by and large, savings, under capitalism, are lost in the long run, in one way or another.

Folks thought they could save money previous to the "crime of '73." When that panic came along, most of them lost their savings. They lost a large part of their savings in a smaller panic in the '80s, and they lost most of their savings again in the panic of 1893. Several panics after that, and before the present debacle, have cleaned them up pretty thoroughly. And during all the years in between the panics there were thousands of bankruptcies and bank failures each year which caused the loss of millions upon millions of savings.

Then came the big depression of 1929 and the years following. Previous to that time, the so-called wise men of big business urged the people to save their money and invest it. They did so—and where is it now? Gone up

WAR IS FUTILE

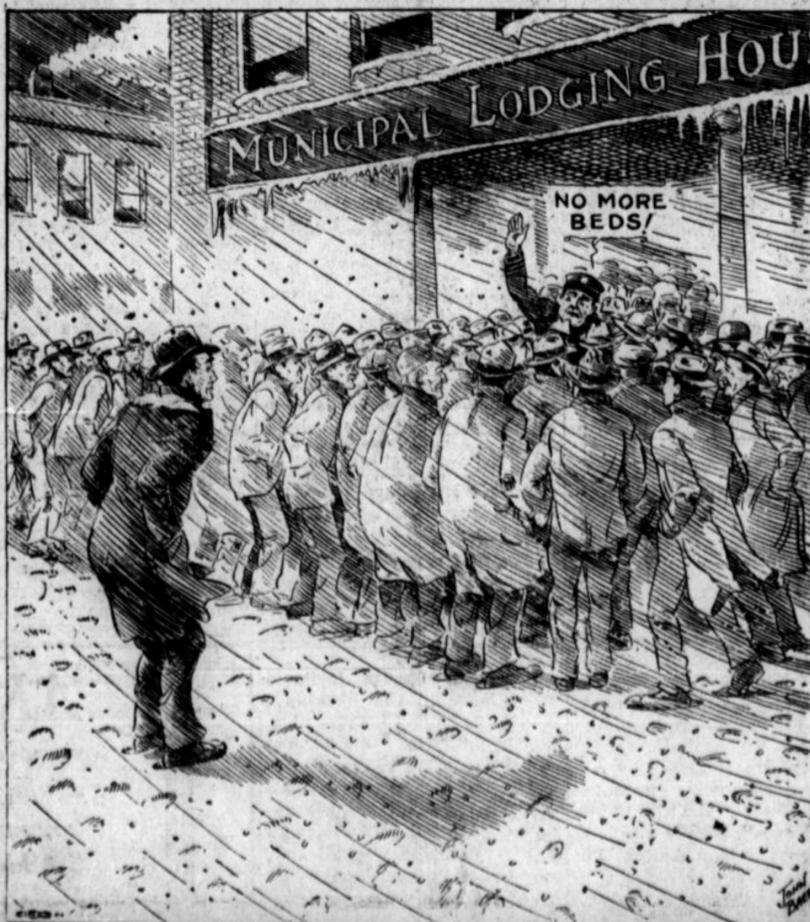
It has been amply demonstrated that war is futile, since it cannot settle any dispute satisfactorily, and is stupid and impractical since it kills or cripples the best among the youth of the warring nations and destroys the markets needed for world prosperity—besides saddling nations with enormous debts as a legacy to children and grandchildren, and even to the third and fourth generation.

Lydia G. Wentworth.

HANGOVER

"Was your bachelor party a success?"
"Rather. We had to postpone the wedding for three days."

WILL THE "NEW DEAL" ELIMINATE SCENES LIKE THIS?

in blue smoke. The losses of savings in these four years run into the billions.

Even in the best of years, under capitalism, there are, besides bankruptcies and bank failures, innumerable other incidents and uncertainties which cause the plans to save money to dissolve in disappointment. If you could examine the savings accounts of sound banks for example, from year's end to year's end, you would find that vast numbers of would-be savers have to withdraw their money on account of sickness, operations, motor and other accidents, births in the family, deaths, marriages, and for many other reasons. They fully intended to save money, but circumstances preventing them from doing so. Loss of jobs and loss of business account for many failures to save.

So, while it is possible for some individuals to save for a

while, the truth is that, under capitalism, savings are usually lost sooner or later.

It is a simple truth that there is no security under capitalism.

Please get that, for it is really what we started out to tell you—there is no security under capitalism.

It seems to us that if the people in general could understand this one simple fact about capitalism—that there is no security under it—that, no matter how patiently they may do without things and try to save money, they are bound to lose it sooner or later through no fault of their own—they would become disgusted with the system and be ready to root for a better system.

Socialism will afford the greatest security it is possible to have in a world of finite beings.

The Milwaukee Leader.

We certainly are in a mixed up world. An air of optimism has been prevalent for many months, yet business has been on a steady decline since July of last year, at least, such is the report of the Literary Digest. We have no reason to doubt the Digest. If anything, we can say that it has been pretty accurate in reporting major events and events. It is very apparent now that the public and civil works program of the administration has stemmed the tide of public opinion and confirmed the confidence of the public in the "new deal" and this works program may also stem the tide of the business cycle. Although visible signs of improvement are lacking, the general feeling is improved considerably. If the public and civil works program continues and the people earn a few paltry dollars each week no doubt, optimism shall be greater and confidence restored. Then the plunderers of greed and profit shall be able to continue their plundering until another breakdown.

This first paragraph was written because the Presidents message to the 73rd Congress reported that the "new deal" works. We certainly cannot remain as we are today, forever. Things must and will change. The government cannot continue borrowing on the future forever. Soon enough will be past time to quit. Then what? Incidentally a young girl of 13 asked me the other day where the government gets all its money. It was easy to explain that she and her generation is expected to pay for all this in taxes. We fear that this new optimism and confidence shall be short-lived.

Most of us who have said that the NRA will not save the capitalist system were saved a lot of trouble and explanation by one of the administrators of the NRA when he appeared before the Illinois Manufacturers Ass'n and told them that the NRA was devised to save them. It was not instituted to take away their profit but to make more certain that profits would be had. Of course, the uninformed public is continuously saying that the NRA and all the other governmental agencies instituted by Roosevelt, have been devised to help the workers and to throttle the money changers in the temple. It is so easy to fool them. But here was a man who definitely stated the primary reason for them.

Yes, while we are on the new deal, the depression, the millions out of work hungry, homeless and penniless, the capitalist newspapers flash the picture of two young heiresses who inherited vast fortunes and who are now enjoying the best of everything including every imaginable luxury, palatial trains and what not. These papers failed to state one most important fact, that neither one of these two heiresses have ever done a stitch of useful work in this world to earn a small fraction of the vast sums. That's what the people should know but

that fact is pretty avoided and hidden and while these two ladies flounder around the world with princes and enjoy life, millions of those who helped accumulate the money are starving. What an insane society that glorifies wealth and discards its producers. Awaken ye toilers! Demand that which you produce for your own! Don't let a few idle away their life in gold while you must suffer and starve.

Last Sunday the Chicago Herald and Examiner printed three pages of the World War pictures. Most of them were mild ones which would pass any ordinary censor. People! Just gobble them up, give a few sighs and forget any other references to them. However, these same people can be made to take these pictures seriously with a little explanation from some serious minded thinkers and especially from Socialists who hate and despise war. In our Sunday evening gathering I made sure that this was the main topic of discussion. And the response was most satisfactory because it sums right down to Socialism.

The State Executive Committee of the Socialist Party of Illinois will meet Saturday and Sunday, Jan. 13 and 14, at Downers Grove, Illinois. Several meetings are planned for Saturday night in the neighboring towns. The Hinsdale, Downers Grove and Elmhurst Socialist clubs will be hosts to the Committee.

Harry Laidler's Socialist viewpoint on banking was well presented over the N-B-C radio network last Saturday evening, the remarks of Professor Burley of Columbia University were satisfying. Although the professor juggled around a good deal he admitted that socialized banking is not only desirable but also necessary. You folks should listen in every Saturday night to the League for Industrial Democracy broadcast.

Our Sunday Lectures

New Schools for a New Day will be the second topic for discussion at the Lecture Classes conducted by the West Side Socialist branches under the auspices of Cook County organization. The lectures are held at the Sogel Havlicek Tyrns Hall (vestibule), 2619 S. Lawndale Ave., at 2 P. M., on Sundays. On Sunday, January 21, comrade Meyer Hershak will talk on the above mentioned topic. Others that will talk at future dates which we will announce later are: Maynard Krueger on Political Action in a Changing Society, S. H. Holland on The Menace of Fascism, Roy Burt on The Promise of Socialism and J. Clark on The New Russia. We urge our comrades and friends to attend these lectures and get more acquainted with the above mentioned subjects. The admission is only 10c.

John Rak, Chicago, Ill.

My, oh my, what a sweet country this would be if the bees in our bonnets were honey bees!